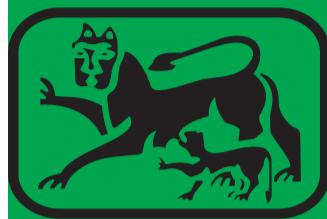

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС

БРОЙ 191, Година XXIV
февруари-март 2017
Цена 1,00 лв.

ВЕСТНИК ЗА ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА

Основан от Д.Б.Митов и списван от него
от 1928 г. до 1944 г. в София

KAT № 430 ISSN 1310 - 7917

3 МАРТ 2017 - СТАРОЗАГОРЦИ НОСЯТ 300-МЕТРОВИЯ НАЦИОНАЛЕН ФЛАГ

Уважаеми жители и гости
на Община Стара Загора,
скъпи съграждани,

На 3-ти март 1878 година

България възкръсва за нов живот. Този ден поставя ново начало – на нашето национално самочувствие, на възраждането и утвърждаването на българската държавност.

Трети март е ден на преклонение пред подвига на знайните и незнайни герои, положили живота си за Освобождението на България преди 139 години. Нека в този тържествен ден на нашата признателност, сведем глави пред хилядите герои, загинали за свободата на България. Нека помним и реализираме техните мечти за силна и свободна Родина.

Нека обичаме силно Родината и европейско бъдеще!
Честит национален празник, българи!

Живко ТОДОРОВ - Кмет на Община Стара Загора

ДА. ЛЕВСКИ Е И ПОЕТ!

Към темата за Левски пристъпвам с известна боязнь. По мое мнение, тази тема се е превърнала с течение на времето в стереотипи, дори в табу. Но делото на Левски е до такава степен велико и уникално, че един по-свободен прочит не би го опровергал ни най-малко.

Примерно, ние все повтаряме наизустено и без достатъчно разбиране неговата забележителна сентенция „Времето е в нас и ние сме във времето“. И не си даваме сметка каква велика истина е изразена с тия само няколко думи. Сентенция, която се разкрива на няколко смислови нива. Едно от които е, примерно постановката за наличието на наше собствено лично психологическо време и за неговата относителност. И т.н. Това сбъто и лаконично изразено с точни думи съждение покрива в смислов отношение съдържанието на дебели томове с умения и словесна плява под формата на мъдрости. С които авторът иска като че ли да ни каже: Виждате ли какъв умен многознайко съм аз! ...

Лично на мен винаги ми е правил странно, за да не кажа направо тягостно впечатление фактът, че някак предиамерено се премълчава поетичното творчество на Левски, което бива определяно като „стихотворни опити“. Да, Левски е поет!

И няма малки и няма големи поети. Има в действителност само Поети. Всеки индивид е отделна вселена и нейната поетична значимост далеч не се определя от количеството, а от качеството. А качествена поезия е тази, която в същността си представлява въплътен в слово устрем към Свобода, към преодоляване на духовно ниво на законите на несправедливостта и на принудата. Дотолкова, доколкото това определение е валидно, спокойно можем и то с чувство на законна гордост за нашия си български гений да твърдим, че Левски е и Поет. Всички бойци на националноосвободителната ни революция са били поети, начиная с Г. С. Раковски, Л. Каравелов, Хр. Ботев, Бачо Киро и много други. Ако не всички, то поне голяма част от революционните ни дейци. Бих добавил към изброената плеяда съвсем законно и Ст. Стамболов. Изключение не прави от това просто правило и самият наш титан на революцията Левски! Моля ви, престанете с вашите многозначителни оценки за художественост и тъй нататък изобретени от вас, критиците, правила и критерии. През вековете понятието за

художественост търпи развитие и израз на глупаво самомнение ще е да твърдим, че нашата метафоричност, образност и т.н. са мерило за поезия. Защото поезията не е набор от правила, а свободна изява на човешкия дух. И не нашето скучуливо време, в което живеем, ще налага определения и критерии.

Някой ще възрази, че стихотворните опити на Левски са подражателни на творчеството на Раковски, на неговата пространна и загърбена високомерно от нас поема „Горски пътник“. Ще ви опонирам с това, че нищо ново няма под сълънцето. Всичко това, което пишат поетите в наше време, е вече казано в минатите векове. Оригиналното в случай с поетичното дело на Левски се състои при все това в това, че Левски описва в стихове себе си, своята автобиография, а не филанкишията - какво бил, примерно, чувствал, мислил и какво би сторил един-кой си.

Нима можеш да влезеш в мозъка човешки и да ни описваш какво, виждате ли, мислил бил и чувстввал бил лирическия ни герой! Всеки отговаря за себе си - и ако неговите чувства, мисли и действия са адекватни на времето - толкова по-добре!

Да, Левски е бил поет! За неговото пристрастие към поезията говори обстоятелството, че той е записал в тетерчето си, някъде около 1868 г. една модификация (защо не и оригиналната!) на по-късно публикуваното (едва през 1871 г.) стихотворение на Ботев - поемата „На прощаване в 1868 г. (1869 г.“).

Левски е бил песнописец. Пиял е църковни и български народни песни. Голяма част от последните са външност негово творческо дело. Открит е засега само един „стихотворен опит“ на Левски - неговата автобиография в стихове от 1868 г. В тази поема той между другото не, а още в началото ни заявява по един категоричен начин своето поетическо и жизнено кредо:

„не щях да съм турски
и никакъв роб“...
Георги АЛЕКСАНДРОВ - ГАЛС

"ДРАГАНОВО В ЩРИХИ"

Книгата се явява като своеобразно второ издание на Антологията "Поетични гласове. Драганово" издадена през 2005 година от старозагорското читалище "Даскал Петър Иванов-1988".

В сегашното издание, по повод 70-годишнината на художника Иван БОЧЕВ, освен в оформлението на кориците, различната е, че към всяко стихотворение има рисунка, която олицетворява текста, според виждането на твореца. Над 30 нови рисунки извънсяват Антологията, рисунки, над които проф. Бочев е работил месеци през изминалата 2016 година. Резултатът е една магия на слово и палитра.

Книгата е и един от поредните дарове на проф. Бочев към неговите съграждани. И своеобразен отчет за годините - с пълна библиография на творчеството, участието му в самостоятелни изложби, пленери, награди, творби в галерии и колекции...

Похвален е жестът на ръководството на НБ «П.Р.Славейков» - Велико Търново да инициира и издаде тази книга - венец на дългогодишно творческо сътрудничество с художника. Тя е «едно юбилейно издание, носител на художествено единство между творците, представляващи различните жанрове...» - споделя в уводната си статия д-р Иван Александров - директор на библиотеката.

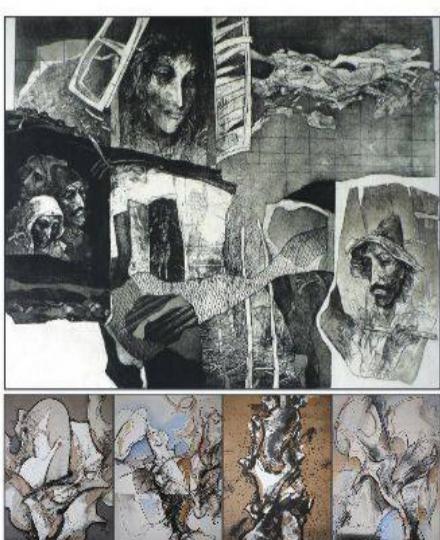
А творци от различни жанрове в миналото и настоящето на Драганово - дал Бог: писатели, поети, художници, преводачи, артисти, фотографи... Това ще е задача и тема на други книги и автори, надявам се... ЛГ

Драганово в щрихи, съставител - Йордан Атанасов, консултант - Румен Стоянов, библиография - Илияна Тодорова, дизайн и проект - Калоян Здравков, "Единство на слово и палитра" - уводни думи от д-р Иван Александров.

*На 22 февруари в Галерия "София" в Столичната библиотека, организирана съвместно с Регионална библиотека "П.Р.Славейков" - Велико Търново, бе открита юбилейна изложба - Графика * рисунки на проф. Иван БОЧЕВ - преподавател във Великотърновския университет "Св. св. Кирил и Методий". За творчеството на художника говори проф. Чавдар Попов.*

ИВАН БОЧЕВ

ЮБИЛЕЙНА ИЗЛОЖБА
ГРАФИКА · РИСУНКИ

ВЕСТИ**БАЩИН ДОМ КРАЙ ЯНТРА**

На проф. Бочев за 70-годишния му юбилей

Край Янтра дом свиден, обичан
притихва под светлия свод на звездите,
където като босоного момиче
реката към Дунава тича в лъките.

И никъде, никъде по света няма
дом с грозде тъй сладко в лозниците вити
и майчина обич безкрайна, голяма,
с която минават години честити.

И няма по-топли и меки постели
от тия във собата в дни мразовити,
когато момчето рисува с пастели
рисунки и скици с лица именити.

Игрите неспирни с другарите верни
не стихват до залеза, пламнал в простора,
а във часовете спокойни, вечерни
присяда с любимите хора.

Но мина животът на старите туха
и никой на прага сина не очаква.
Пуст вятърът само на портата чука
и жално във старата стряха проплаква.

А щом отдалечен път той се прибира
във бащин дом, чакал го там под звездите,
жадуван импулс да твори ще намира,
доре на света му се радват очите.

РОДНА СТРЯХА

Дни честити, дето бях,
дни с надежди и мечти
родната ни стара стряха
в лоното си приюти.

Там, де грейнали зорници
във съня си аз видях,
там, де песните на птици
сля се с детския ми смях.

И отколе тя ме чака,
в спомените ми кръжи,
не заспива будна в мрака
и за мен до днес тъжи...

Свеждат се над мене клони,
ябълката сипе цвет,
съкаш тихо сълзи рони
за отминалия свят.

ОСТАНИ

Две устни с трепетни слова
сред късни нощи тъмнини
нашепват пламенно едва:
"Не си отивай! Остани!"

Навън е тъмна, хладна нощ,
а плам в сърцето ми гори.
Не ме оставяй ти без мош.
Не си отивай! Остани!"

И в мрака молещи очи,
и думи пламенни, едни.
Ах, все едни! Ах, все едни:
"Не си отивай! Остани!"

Така е тихо пак навред
и само в глухите стени
тоз вик остава без ответ
"Не си отивай! Остани!"

А днес, забравен и сломен,
аз спомням си за тия дни,
и моля те със глас смирен:
"Не си отивай! Остани!"

Не ще ме чуеш ти в тоз час.
Навън е нощ и пак вали...
И само стена си без глас:
"Остани! Остани! Остани!"

Петър ИВАНЧЕВ

**ПЕСНИТЕ НА БЪЛГАРИЯ
ПО ВРЕМЕ НА ВОЙНИТЕ**

"Всеки народ смята своите песни и маршове за най-добри. Познавам много добре немските, италианските и руските бойни маршове - българските бойни маршове по нищо не им отстъпват, те не само са заредени с висок патриотичен заряд, но притежават и висока художествена стойност... Нашите деди са умирали и побеждавали с песен на уста и не са позволили да бъде пленено нито едно българско знаме по бойните полета. Затова поддържам напълно и искането на инициативния комитет при Българската академия на науките и изкуствата, в които влизат уважавани генерали, да се върнат бойните маршове в строевата и боевата подготовка на Българската армия."

Акад. Валентин БОБЕВСКИ

ЩУРМЪТ НА ОДРИН

*Текст и музика:
Борис Кочев (1901-1958)*

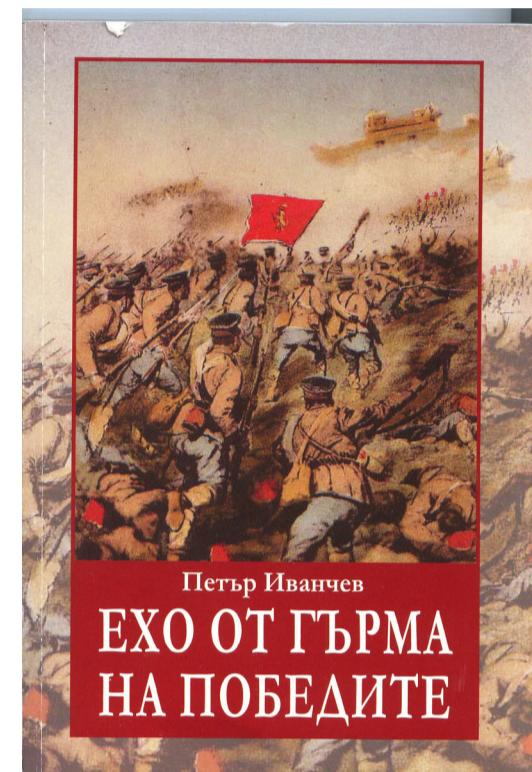
Гърмят тепета
земя кънти,
от дъжд гюллета
небе ехти.

Щурмове люти,
ужас и ад!
Бълват редути
железен град.

Реве борбата
и ден и нощ,
ехти в мълвата
викът: "На нож!"

Геройски чеда
не знаят страх,
Българъя гледа
цила на тях.

Ура! Летете!
Ура! Напред!
Ура! Удрете!
Одрин е взет!

**ЕХО ОТ ГЪРМА
НА ПОБЕДИТЕ**

Маршът е посветен на ген. Георги Вазов, началник на Източния сектор.

Петър ИВАНЧЕВ - идея, съставителство, художник на корицата - неизвестен. Издателство "Огледало", 2016 София. Книгата съдържа текстове на 77 военни и патриотични маршове и накратко, но вълнуващо разказва както за живота на творците, създали маршовете, така и за историята на самите творби.

НАГРАДА ЗА ТЪРПЕНИЕТО

Десет години след излизането на първия том "Стилути" на литературния критик Кирил ПОПОВ в началото на тази година излезе том втори Стилути. Както изтъква Атанас Свиленов в рецензицията си за първия том, смесването на "стил" и "силути" е родило оригинално заглавие. Книгата е от две части: "Студии и статии" и "Стилути". Боравейки с голям и разнообразен запас от думи и критически опини Кирил Попов успява да открие оригиналното и значимото във всеки творец на словото попаднал в неговия обзор. Независимо от известност, постове и местожителство. Така картината на родната ни литература става по-пълна, справедлива и отчетлива.

В ТАРАКЛИЯ ИЗЛЕЗЕ БР. 6 (96) НА ЛИТЕРАТУРНО-ПУБЛИЦИСТИЧНАТА ПРИТУРКА "СВЕТЛИНА"

В притурката от една страница четем разнообразни материали: "Вечно живият Левски" "130 години от разстрела на майор Олимпи Панов", "За културата на съветските българи", Резултати от Олимпиадата по български език и литература... В рубриката "Поетични вдъхновения" е представен поетът Иван Пармакли и първата му поетична книга "В минути на вдъхновение". Редактор на притурката е Димитър БОРИМЕЧКОВ.

**ГОСТУВАНЕ НА ЗДРАВКА ЕВТИМОВА
В СТАРА ЗАГОРА**

По повод 122-годишнината от рожденията на Гео Милев на 27 януари в едноименната къща-музей в Стара Загора се проведе първата литературна проява за годината: гостуване на писателката Здравка Евтимова с романа ѝ "Една и съща река", издание на ИК "Жанет 45". Както е известно романът е носител на Националната литературна награда за български роман за 2016 година "13 Века България". Сред препълнената зала уредничката на Музея Вания Сотирова поздрави гостуващата писателка и накратко сподели впечатленията от сюжета и героите на книгата. За книгата пространно говори писателката Мария Донева, драматург в ДТ "Гео Милев"-Стара Загора. Присъстващите зададоха интересни въпроси, свързани с живота и творчеството на Здравка Евтимова, както и за успехите ѝ в преводите на и от английски език.

Вълко МАРАШЕВ**ПЕСЕН ЗА ПЕСЕНТА НА ЛЕВСКИ**

И тая вечер времето врати ще отвори
и по пътеки с чешир оградени,
ще проводи Левски през тъмни двори
да влезе в сърцата ни неосветени...

Дошъл е час нарочно потаен
в народния огън съчки да тури
и да целуие камата - оная,
скрита под аба и във потури...

А над Балкана щом ясен месец изгрее
и тих вътър духне откъм Марица -
Дяконът песента си с нас ще запее:
"Отдавна ли си, момче ле,
калугерица?"

МОНОЛОГ НА ЗАХАРИ СТОЯНОВ

Земъ българска!
Непокорена.
Още ти трябват
ботовски бради.
Вярно.
От чуждо робство
си освободена,
но от свойто -
кой да те освободи?

ГЛАСЪТ НА ВРЕМЕТО

Пукне ли пушка -
земя се люшка:
така -
от пролет до есен...
Първо се влиза
в гора хайдушка,
сетне -
в народната песен!

ТЕЛЕГРАМА

До Пею Крачолов,
пощенски чиновник
в с. Скобелево, Хасковско

Все още ти си пощенецът,
който
до телеграфа е
на своя пост.
И пак държи
с горещо беспокойство
и молива,
и лостчето за морз.
Днес, спрял на тази
краткотрайна гара,
на твойта станция съм гост.
Тук чувам как
сърцето ми повтаря
сигналите на
яворовски морз.

КНИЖОВНИК

В Книжовник - недописана книга,
от писана стомна пих -
сред равно поле да ме стигат
и тъмен облак, и вътър тих.

Обладан от делнична мисъл,
да живее в мен селският род.
Да се пълни като увиснал
сладко - тежък ябълков плод.

Сред равно поле да ме вдига
внезапното утро на бъдния ден...
А книжовник да си остане книга -
недописана още от мен.

УСПЕХЪТ НА ЕДНО НАДГРАЖДАНЕ**Благовеста КАСАБОВА**

Историческото четиво има дълбоки корени в нашата литература. Началото му идва от „Панонски легенди“, похвалните слова и житията на светите, минала през Възраждането с произведенията на Добри Войников и Васил Друмев, през „Записки“-те на Захари Стоянов, за да стигне до значимите романи на Фани Попова-Мутафова, Стоян Загорчинов, Димитър Талев, Стефан Дичев, Генcho Стоев, Вера Мутафчиева и др.

Бойко БЕЛЕНСКИ надгражда тази важна традиция с издадените си три романа за емблематични личности от нашата далечна и по-близка история и един роман за Орфей.

Първата му значима стъпка е романът „Поличба“ посветен на делото на Петър Делян, един от най-славните български мъже-воини, вдигнал въстание срещу византийското робство и трагично загинал след потушаването му в тъмниците на Цариград. Петър Делян е потомък на цар Самуил, унгарски благородник по това време, който живее обграден от разкоши и безгрижие в богатото си имение, без да има отношение към поробената, оплячкосана и разгромена от византийците своя действителна родина. Под въздействието на трима храбри български мъже, той се връща в поробена България и повежда своя поруган народ към въстание. Под знамената на Петър Делян се стичат стотици хиляди български мъже и успяват да превземат голяма част от поробеното отечество. Но както често се случва в нашата история Петър Делян е предаден от своя братовчед Алусиан и България отново е потопена в кръв, а Петър Делян умира мъченически в една от ужасяващите тъмници в затвора в Константинопол. Като цяло романът „Поличба“ възкресява далечна съдбовна епоха от нашата история, възкресява я с ярки художествени средства и чрез тях от мъртвата пепел на вековете възкръсва един велик българин, храбър, самоотвержен български воин, който пропирава пътя на българските бойци за свободата от византийското робство и съживява надеждата, че един ден поробена България ще възкръсне от пепелищата.

Сходен по драматизъм и саможертвеност на главния герой (въпреки отдалечеността на епохите) е романът „Стамболов: воля за държава“. В този роман Бойко Беленски поставя акцент върху сложната и противоречива фигура на Стамболов – революционера, председателя на Народното събрание, регента, министър-председателя, на човека като морал и поведение, като мислене и действие, надникнал и зад хоризонта на дения, характера и качествата му на личност и държавник, упоритата му неотстъпчивост, която в крайна сметка го погубва. Бойко Беленски стриктно се придържа към историческото време и разигралите се в него драматични – с необратими последици за държавата ни събития и проблеми.

Съдържанието на романа е изключително богато на събития, действия, човешки и политически взаимоотношения, дворцови интриги, политически игрички на заобикалящите Фердинанд жадни за власт интриганти, сопаджии, платени убийци и предатели. И в този роман Бойко Беленски е добросъвестен летописец, съхранил за българската памет важен за историческото бъдеще отрязък от време – четири години от управлението на Стамболов – 1891-1896 г.

Обемната документална основа на

романа е проучена в детайли и е едно от ярките качества на писателя изследовател и е особено важна за достоверното звучене на съдържанието. Обективна е и оценката, която се усеща между редовете за делото на Стамболов, мястото му в историческото време и развитието на младата българска държава. Извеждайки го на авансцената на българската история, писателят подсказва подтекстово защо години наред – по времето на социализма – този политически колос е бил недолюбван, а и преди социализма също.

Мисля, че силата на въздействие на двета романа, а и на третия, за който ще стане дума, идва от таланта на Бойко Беленски да гради образи – съдбовно обречени, трагични, силни, с изключителни качества на борци и родолюбци.

Както вече казах Бойко Беленски умее да гради образи – живи, пълни, емоционално въздействащи. И в новия роман „Кан Тервел – спасителят“ той доказва качествата си на майстор. В него читателят открива внушителна фигура на един от най-великите мъже-държавници в многовековната българска история. Канът, който не само затвърди името и мястото на младата българска държава, но я постави в цяла Европа, накара най-силните държави да се съобразяват с нея, в дадени случаи и да се боят от нея.

Животът на ювиги кан Тервел преминава в усилия да запази земята на предците си цяла и непокътната, но и да увеличи границите й. Постигнал го е с изключителните си качества на воин, стратег, дипломат, родолюбец и политик. Градейки в движение и в действие образа на Тервел, Бойко Беленски прониква в духа на епохата – първото хилядолетие на новата ера, в бита, начина на живот, нрави и вярвания не само на българи, но и на славяни, в най-ранните от историческа гледна точка години на съществуването на държавата ни. На преден план писателят извежда няколко решаващи, съдбовни събития, свързани с оцеляването и разширяването на завоюваните от Аспарух земи.

Първо – в развитието на сюжетната линия е решението на кан Тервел да помогне на византийския император Юстиниан II да възвърне трона си и да го спаси от изгнане. Трудно решение, но мъдро и увенчано с успех, нещо повече от успех – Юстиниан подписва мирен договор и се задължава да плаща данъци, подарява територия, провъзгласява Тервел за кесар. Разбира се, съвсем по византийски скоро се отмята от договора и повежда войска и флота да завземат български земи, да грабят и рушат, да покоряват. Но той просто не е оценил или е подценил силата на волята за победа и за бран на живот и смърт и качествата на българите и каната.

В знаменитата битка при Анхиало Юстиниан е сразен и едва се спасява с по-зорно бягство. Описането на сражението е толкова автентично и въздействащо, че читателят сякаш е сам участник в кървавата сеч. Юстиниан след време отново е свален от трона, сменят се императори и начело на империята вече е Лъв III. По това време арабите настъпват към Константинопол. Целта им е да завладеят християнска Европа. Тервел трябва да направи избор – да отговори на пратени-

ците на сарацините – ще стане ли тяхен съюзник или ще помогне на византийците да спрат арабското нашествие и се спасят от поробване. Изборът е направен без колебание. Непобедимата на пръв поглед сарацинска войска е разгромена под стените на обсадения Константинопол с прословутата за българите хитрост, но и с помощта на изключителния талант на стратега кан Тервел, на пословичната храброст на българските воини, на общата към родната земя. Така ювиги кан Тервел спасява Европа от ислямизация. Велико дело, но все още недостатъчно оценено!

Освен велик воин, стратег, дипломат, политик и патриот кан Тервел е и човек и нищо човешко не му е чуждо. Като писател и сърцевед-психолог Бойко Беленски не може да не постави на сцената интимния му живот и най-вече драмата, която бавно и постепенно го погубва. Жестокото отмъстително убийство на любимото му същество – славянката Собеслава, му нанася смъртоносен удар. Колкото и безстрашен, стоически непоклатим, безмилостен боец, толкова като силно обичаш човек той не може да преодолее загубата. Затова преотстъпва трона на сина си Кормес и приел православната християнска вяра се оттегля в манастир.

От великия, прославения в целия християнски свят ювиги кан на българите, не е останало нищо. В манастира живее като най-обикновен монах, скъсал с външния свят, отдал се на смирене и книжовна дейност – превежда богослужебни книги и хроники. Топи се бавно, кротко и един ден тихо напуска божия свят. Оказва се, че обкръжението му не приема християнската вяра и начало с неговия син – престолонаследника Кормес, смята, че е изменил на бога на предците Заратустра. Мъдрото прозрение на Тервел за бъдещето и мястото на България в Европа е останало неразбрano и неоценено. Наследникът му не притежава големия ум и способностите на своя баща, взрания в бъдещето поглед. Християнството е гонено, преследвано след смъртта му и се смята за предателство. По-късно манастирът е изгорен и в пламъците изгаря книжовният му труд.

Огромната значимост на романа на Бойко Беленски не подлежи на съмнение. Той не само възкресява един от най-великите мъже в цялата българска история, не само го издига като спасител на Европа от арабската инвазия, но и пресъздава по художествен път една далечна по време епоха от българската история, като прониква успешно в нейния дух, начин на живот и мислене, на самопожертвувателно родолюбие на далечните ни предци. Освен значим като художествен факт, романът е и много необходим днес, когато отродяването е видимо и потискащо. Мисля, че всеки българин и всеки учител по история би трябвало да прочете романа и да накара и учениците си да го прочетат, за да осъзнаят младите, че са потомци на велика държава, на велики канове и царе. Държава – по-велика и по-стара от много европейски държави и да се гордеят, че са наследници на такива славни български държавни мъже.

Янко СТЕФОВ*На доцент М. Минков*

Горе вятърът лудува.
Свирят телефонни жици.
А тополите рисуват
бели облаци и птици.

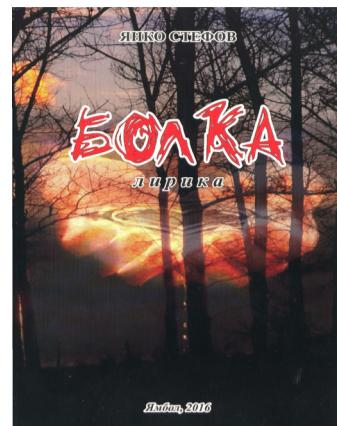
Тичам в нивите зелени
след препуснали каруци.
И в душата спотаени
екват неродени звуци.

Литва песен и се слива
със гласа на равнината.
А сърцето ми щастливо
грее като мак в житата.

Мога ли да те забравя,
чуждо да ми стане свое?...
И насьне, и на яве
тебе виждам, село мое!

Моя радост и тревога!
С всичко лесно се разделям.
Със земята ти не мога,
че била ми е постеля!

Със земята и небето,
с птиците и със цветята,
и със Бакджа, където
още вей хайдушки вятър.

КЪМ СЕБЕ СИ

Върви! Не спирай в своя път.
Целта ти още е далече.
Макар, че в старата ти гръд
сърцето слабо бие вече.

Напред! По път, без път - върви!
Върви: животът е вървене.
Във тебе всичко да кърви -
върви през своето кървене!

Не спирай, бедно същество,
гони житейските миражи!
Неблагодарно общество
ще те охули и накаже...

Но туй във сетния ти миг
ще бъде твоята награда,
че издържа без стон и вик
един живот със него в ада!

БУРЯ*На Атанас Теодоров*

Тъй както бях опрян на лакът
и мислех си за своя път,
внезапно есента заплака
и с присмех лошина се дъждът.

Тогава в тази странна вечер,
зачената от таен мрак,
защо и как - не зная вече,
денят умря на моя праг.

Стъмни се и видях сред мрака:
самотен в бурята върви
човек. Уж непознат, а сякаш
това бях аз...

Бях аз, уви!
Земята цялата разтърси -
със седемте ѹ небеса.
И тръгнах в мрака да се търся.
И тръгнах аз да се спася.

А есента горчиво плака
в нощта. И киска се дъждът.
Дордете бях опрян на лакът
и мислех си за своя път.

ПЕЧАЛ

Седя на пейката във парка
и сам печално разсъждавам.
Принада тиха нощ и сякаш
дърветата се натъжават.

Далечен шум градът ми праша
и чувам глухите му стъпки.
Над мен виси небето прашно
като разпрана сива кръпка.

Защо се питам във нощта
невесели тъжни мисли
се трупат като жълти листи
и следят ме накрай света?...

Май Бог от своя небосвод
ми дава знак магичен,
че свършва моят миг космичен,
наречен - за какво? - живот!

Янко Стефов Болка. Лирика.
Редактор: Тенек Тенев, Вилком - Ямбол; 2016.

ДВА ОТЗИВА ОТ БОРИСЛАВ ГЪРДЕВ**„ЩЕ ЧАКАМ ДЪГАТА“****ПОСЛЕПИСЪТ НА ХРИСТО
КАРАСТОЯНОВ**

Така е озаглавил своята пета книга с литературна критика, интервюта и етюди Владимир Шумелов. Ясно е, че тя е по същество равносметка, маркираща определен завършващ етап в неговото развитие като деен оперативен критик и изследовател. Завиждам на неговия ентузиазъм и работоспособност – в литературно – критическия раздел е създадъл 62 статии и отзиви! Личи привързаността му към немскоезичната литература – от преводната. Изследвал и осмислил е книги на такива автори като Херман Волфром, Марлен Хаусхофер, Паул Хохгатерер, без да пропуска олимпиеца Гьоте.

При отразяването на актуалната родна литературна действителност също има свои притегателни центрове – Бургас - „За Литературния Бургас“ и негови изтъкнати автори като Иван Сухиванов – „Поетическият кинематограф на Иван Сухиванов“ и автори – Миролюб Влахов, Ружа Велчева, Светла Андреева, Йордан Атанасов, Елена Денева, Николай Иванов, Радка Пенчева, Янислав Янков... Към които постоянно се връща, за да изследва отново и отново техни важни поетични и прозаични творби.

Харесва ми неговата точна и обективна оценка на постигнатото от тях, умението му да отсее значимото, ценното, непреходното. А за да докаже, че е бил добър вестникар в миналото, публикува и две интересни интервюта – със Здравка Владова – Момчева и Атанас Радойнов. Това, което осезателно ми липсва в тома са есетата и етюдите. Те просто са малко на брой – само четири.

А знам колко силен полемист и есенист е Владимир Шумелов. Как може да отреагира адекватно и находчиво на световен скандал – „Няколко погледа към темата

„Андерш Брайвик“, да се прави на литературен археолог и аналитик – „По следите на едно писмо“ и да пише лапидарно, искрено, вдъхновено и точно за творческия труд, за „този странен занаят“ – писателският, за мъките пред екрана на компютъра, за стимулите, примерите, авторите, които обича и следва в своето развитие. Затова – поне за мен – миниесетата „Край“ и „Започвам“ са сред най – ценното и стойностното, поместено в „Ще чакам дъгата“.

Шумелов посочва във въстъпителните си думи, че „изборът на заглавия и автори е по – скоро случаен, „дневник“. А що се отнася до заглавието на сборника е пределно ясен – „Навярно наред със скепсиса от литературната действителност, има нещо, което е по – близко до оптимизма. Може би не е случайно, че първият текст е назован „Човек не умира“, а последният „Започвам“. Металитература, която в последна сметка независимо от качествата на литературата, я разглежда като източник на вдъхновение, форма и начин на живот, „преминаване под дъгата“, за да получим небесната защита“.

В заключение бих пожелал на автора непрекъсващо творческо вдъхновение и нови изненади в сферата на разказа, есето и литературната критика. Той е доказал, че умеет да създава, да бъде в кондиция, актуален и значим. Какво по-хубаво от това?

Владимир Шумелов, „Ще чакам дъгата“, литературна критика, интервюта, етюди, Бургас, 2017, изд. „Либра Скорп“, редактор д-р Радка Пенчева.

„Послепис“ е най-личният и съкровен проект на Христо Каракоянов. Излят на един дъх, но внимателно обмислен, обрамчен от цитати и културни кодове, романът свидетелства за креативната зрелост на създателя си. Без да обременява читателя, лапидарно и фрагментарно, жонглирайки с темпоралните пластове, на принципа на добре подредения пъзел Каракоянов гради уверено и ефективно сагата за едно приятелство, не устояло на бурите на времето. Тя предизвиква горчиви размисли за съдбата на поколението, навлязло в живота през 60-те години на миналия век, пълно с надежди и мечти, преживяло преломните 1968 и 1989 години, разпияло се по света и простило се с илюзии си за сносно и добро съществуване.

Като начетен и познаващ класическите образци автор, Христо Каракоянов търси в другарската четворка представителната, но и типична извадка на обществото ни-разказвачът, неуспелият успял художник Стоян, учителят новатор и талантлив белетрист Фехим Юмеров и философът Белзер Калдерон. В компанията липсва само циганинът, за да е картината пълна и колоритна.

„Послепис“ се възприема като изповед, като „спомен от звезден праг“ за невинни години, големи надежди и велики илюзии, породени от парадоксите на времето. Всеки от основните персонажи иска да е достоен гражданин на родината си и всеки търпи по своему лично крушение. Разказвачът единствен остава жив, но сам, поради което чувства задължение да довърши скръбната елегия на своето поколение.

Фехим не приема насилиственото си покръстване на Филко и закономерно през лятото на 1989 г. се премества в Адана. Той ще се замогне, запазвайки достойнството си, но ще умре иелепо от притеснение за сигурността на своята любима в новогодишната нощ на 2016 г. (Възлови събития са свързани с новата година, която по традиция се свързва с късмет и щастие...) Стоян, без да е завършил Художествената академия, ще прогресира като уважаван творец, но ще бъде сгазен на пешеходната пътека в родния си град от пиян шофьор. А Белзер ще претърпи неуспешна операция и също ще си отиде от този свят без време, след като е демонстрирал неподозиран поетичен талант. Голямата любов на Стоян - Лилияна - ще емигрира в Германия, ще преживее метаморфозата на анархист и терорист и ще почине, забравена от всички в затвора „Моабит“, където през 1933 г. нацистите затварят „вожда и учителя

Худ. Иван БОЧЕВ, Рисунка**на българския народ...**

Писателят експонира увлекателно написан роман с ярки герои, проблеми и конфликти и колкото и да е пристрастен към описаните събития се стреми към отстранение и извърсяване над средата, претворявайки я с иронично-скептичен тон, с който си служи обикновено дяволитият и много препатил българин. Особена топлота и тъга лъха от всяка страница на книгата. Това е нейното очарование и качествен щемпъл, осъществен с безхитростната и обезоръжаваща искреност на белетриста, съумял вдъхновено и ненатрапчиво да създаде творба, която без съмнение е сред събитията на 2016 година.

Признавам, че с „Послепис“ Христо Каракоянов ме изненада приятно, което ме и стимулира да очаквам с нетърпение следващия му роман.

Христо Каракоянов, „Послепис“, роман, 2016, изд. „Жанет 45“, ред. Митко Новков.

Георги ЕНЕВ - "Индже войвода"

Големият бас **Георги ЕНЕВ** (1914-1987) стъпва за пръв път на Старозагорска оперна сцена през сезон 1954/1955. Той много бързо спечелва уважението на колегите си и възхищението на публиката. След спектакъл на „Евгений Онегин“ (1955 г.), диригентът С. Фетваджиев, обикновено скъп на похвали, не сдържа въздорга си и пише: „Блестящо! Солистите Диков, Минев, Йорданова и Енев, както винаги, спечелиха овациите на публиката.“

През лятото на 1957 г. Енев е включен в състава на група, изнасяща концерти на VI Младежки световен фестивал в Москва; през дек. 1958 - ян. 1959 е в състава на делегация, посетила Москва, Ленинград, Киев; участва и в заключителния концерт на Пленума на работниците по изкуствата. През дек. 1959 е в концертна група, приветстваща 15-годишнината от освобождението на Албания. Освен в концертите в Тирана, Шкодра и др., участва в спектакъл на „Онегин“ в операта на Тирана. В края на 1959 е удостоен със званието „Лауреат на Димитровска награда“; с тържествен спектакъл на „Лакме“, в който Г. Енев е в ролята на Нилаканта, старозагорци честват награждаването му. През 1960 е награден с орден „Кирил и Методий“, II ст. През февр. и март 1961 отива на специализация в София при Христо Бъръмбаров на собствени разноски. Той е единственият солист, който не е изпратен на специализация от оперното ръководство, но то, все пак, прави някакъв жест като му разрешава платен отпуск. В началото на 60-те години гостува в Румъния като Нилаканта (Галац, Брашов) и Дон Базилио (Галац).

„Когато през 1958 г. постъпих като диригент в Старозагорската народна опера – разказва Димитър Димитров, - Г. Енев беше вече певец с определена творческа физиономия и място на водещ бас в театъра. Беше певец, когото публиката обичаше, защото беше истински бас, с плътен и тъмен тембър. Гласовите му възможности му позволяваха да пее без напрежение и с лекота да се справя с всички вокални трудности на централните партии, които застъпваше.“ За да стигне обаче до това признание, пътят на певеца минава през много перипетии и трудности, път, наситен с усилия и воля за успех. Училищната детска оперетка в родното Карлово, хора на Пловдивската мъжка гимназия (която завършила през 1935 г., но самият ѝ избор е продиктуван от възможността за участие в Пловдивското певческото дружество – тогава с ръководители А. Букорещлиев и П. Стайнов), същевременно учи пеене, цигулка и пиано. Г. Енев е в трупата на Ал. Краев при поредните опити за основаване на оперен театър в Пловдив и изпълнява ролята на Д-р Гренвил. Репетициите са най-важното в ежедневието му на

ЕДИН ДЕМОНИЧЕН МЕФИСТОФЕЛ

Георги ЕНЕВ - живот и творчество

инкасатор на електрообединението и банков чиновник. Участието му във Втората световна война прекъсва музикалните занимания, но завърнал се от фронта, работи и с тенора Папазян, и с асистентката на Л. Прокопова Селма Корюян, взема уроци при баритона Мянко Михайлов, при Т. Хаджиев, Сия Войникова, Таня Цокова, Геновева Списаревска, Любен Минчев и др. Случайното го среща с различни педагози и техният брой през близо 15-годишното му обучение е около 20! През 1946 постъпва в сформирания се Радиохор в София, където 4 години изпълнява и сола. Освен ювелирната работа под ръководството на Св. Обретенов и прецизирането на модулациите на гласа, Г. Енев същевременно реализира половингодишно участие в Ансамбъла на народната армия. Няколко окуражителни думи на акад. П. Стайнов го насочват към операта на Стара Загора. Първото му излизане на сцената е в „Трубадур“ (м. февр. 1951) под диригентството на Ромео Райчев, когато певецът вече е навършил 35 години. По негови думи – това е първото му стъпване на професионална сцена. Публиката го приема топло. През първата година прави три роли и интензивно напредва, навлизайки в ежедневието на всеки оперен певец – труд, само труд и още труд. За него няма малки и големи роли, а единствено намиране на път към значимото им реализиране – „артистът трябва с единаква любов и внимание да претворява и централните певчески партии, и епизодичните. ...Хората в салона са живият барометър, който отразява успеха на една постановка.“ – споделя певецът. „В изкуството нещата са много прости и сурови. Артистът, освен талант и трудолюбие, трябва да притежава и доблест, и чувство за самокритичност. В изкуството или можеш, или не можеш. Извиненията и оправданията не интересуват тези, които са в залата. Това е най-хубавото и най-трудното...“

Силуетът и гласът на този набит и енергичен мъж сякаш са инкрустирани в програмите и спектаклите на Старозагорската опера в продължение на повече от три десетилетия. Изпява всичко, което един бас иска да изпее – с вещина и прецизност, със собствен прочит, сценична мярка и вкус, с личен отпечатък върху всяка от интерпретираните 37 роли. Най-голямо удовлетворение мудонасят Княз Гремин, Филип II, Закария, Хан Кончак – според него те са получили най-топъл прием сред публиката в залата. Въпреки трудностите при първата среща на състава с една съвременна оперна творба – сложни и непривични естествено, Г. Енев пресъздава изключително внушителен Монтанели в „Стършел“. Образът е сложен – както музикално, така и актьорски. Когато се очаква премиерата, по кината с голям успех се прожектира съветският филм по едноименния роман на Етел Войнич. Силните изживявания и острите противоречия в психологическото развитие на героя, за да стигнат до залата и да я завладеят, трябва да са съзимерими с онези, на големия Николай Симонов от филмовата лента. Г. Енев, изпълнявал до момента предимно италиански репертоар, усвоява бързо новата стилистика,

подчинява гласа си на изискванията на партитурата и реализира толкова убедително актьорско превъплъщение, такъв вълнуващ, въздействащ образ, че за голяма част от оперните почитатели е трудно да преценят чий Монтанели е по-истински. Не по-малко убедителен отколкото като Филип II и Фиеско е и в ролята на Комисаря в „Повест за истинския човек“ според тези, които са го гледали. А това е първа среща с музиката на Прокофьев и с оперен герой-съвременник. Г. Енев се справя с „речитативния вокален стил на музиката и с тази нова вокална емисия неговият Комисар е цялостен вокален и сценичен образ, човечен, колкото земен, толкова и внушителен в своята духовна сила, слагаш отпечатък върху съдбите на всички останали герои.“

Г. ЕНЕВ, сцена от „Лакме“, Л. Делиб

Един демоничен Мефистофел завладява сцената – силен, властен, могъщ, наситен с изключителен емоционален заряд. „Етапни партии за Г. Енев бяха Филип в „Дон Карлос“ и Фиеско в „Симоне Боканегра“ – казва дългогодишният главен художествен ръководител и диригент Д. Димитров. – Тук Енев плуваше в свои води. Без да копира световни образци, той сумя да намери свой прочит, да осъществи своя интерпретация. Нещо повече – с всяко следващо представление той навлизаше по-дълбоко в характеристиката на тези герои, за да достигне до такива спектакли, които са образци, еталони в тълкуването на образите, които още се помнят.“

Ако човек прочете протоколите от заседанията на Художествения съвет преценките на Д. Димитров придобиват още по-голяма стойност – и той, и Г. Енев са негови членове. Не веднъж и двамата отстояват собственото си мнение – и двамата имат такова, но не винаги становищата съвпадат. Понякога, спречкали концепциите си, споровете им изглеждат нерешими, но и двамата са професионалисти, и двамата обичат своя театър и търсят най-доброто решение. И за двамата етика и естетика са дълбоко вкоренена, градивна същност, неделима от представите им за изкуството и неговите творци. А и Г. Енев е от малцината, които никога не са прекрачили добрия тон, никога не са се заплели в интриги, никога не са се поддали на дребниви одумки и жилеми сплетни. Винаги прям и учтив, винаги готов да помогне, винаги принципен и готов да защити справедливостта, той е спечелил симпатиите и на колегите, и на съгражданите си. Той е единственият заслужил артист, чието „з.а.“ е изписано при всяко вписване на името му – уважение, на което преди него само Тоско Илиев се е радвал!

Г. Енев многократно гостува по сцените на СССР, Чехословакия (с Бл. Карнобатрова), Албания, Румъния, Белгия, Италия (с Ю. Винер), многократно гостува и на другите български оперни театри, но през цялата си тридесетгодишна сценична дейност е артист на Старозагорската опера. „Какво ме задържаше тук? Театърът. Работата. Правех роля след роля, работех с колеги, с които се чувствах сигурен на сцената. Правехме спектакли, които се харесваха на публиката. ... Не бях академик – казва певецът. – Разучавах партиите си с камертон и с помощта на корепетитори и диригенти. Непрекъснато се стремях да уча. На природната си даденост не съм разчитал, въпреки че я имах. Оперната сцена иска много повече, иска да правиш изкуство, за да можеш да раздвижиш сърцата на публиката. Най-щастливите мигове в моя живот са били тогава, когато съм успявал да предизвикам вълнение в залата. Обичах публиката и мисля, че и тя ме обичаше.“ Съхранил свежестта на гласа си, Георги Енев продължава до средата на 80-те години да твори нови образи на оперни герои – „не толкова величествени като Филип, нито толкова първостепенни, но все пак герои“, които той с една удивителна физическа издръжливост, в пределна за певеца възраст пресъздава на оперна сцена.

Умира на 17 февруари 1987 г. в Стара Загора.

д-р Емилия ЖУНИЧ

Георги Христов ХРИСТОВ

СЛИВЕНСКИЯТ ВЯТЪР

Сините скали край Сливен
сливат се със синевата,
облаците с бели гриви
гони Сливенският вятър.

Всеки ден доброто сълнце
идва си през планината,
с горски арфи все изтънко
свири Сливенският вятър.

Дойде християнски празник,
екнат ясните камбани,
луднат ветровете страстни
и запеят песента ми.

Падне гръм върху скалата,
белегът остане дълго,
плач Сливенският вятър,
заизвива, хукне мълком.

Аз съм Сливенският вятър,
цияла нощ за тебе свири,
спомняй си за мен, когато
песента ми те намира.

СИНИ МЕТЛИЧИНИ

Очите ти - сини метличини,
косите ти - нива пшеничена,
от синкава нега омаяни
към тебе мечти са отправени.

Играе си вятър с косите ти
и с трепети гали те цялата,
почувстваш ли ласки живителни,
отдай се и викай раздялата.

Изгрява нощта и очите ти
до моето рамо са сгушени,
а сенките скриват сълзите ти,
любовни сълзи теменужени.

Очите ти - сини метличини,
съцветие в нива пшеничена,
усмивките топли и ласките
са моето мъничко щастие.

ИЗПОВЕД-ОТКРОВЕНИЕ

На моя син

Боже, в твоята власт се оставям,
господар на живота си ти,
ще ме стигне ли тленна забрава,
сине, спомен за мен приятни.

Не лъжи, не кради, не убивай -
по законите Божи живей,
със греховна любов не заспивай,
а за истинска обич копней.

Богородица тихо ще моля,
ще се кръстя пред Божия син
да преминеш през всяка неволя,
да се връща дома невредим.

От предвечното време не можем
да отнемем дори нито миг,
всяка вечер заспивам тревожен,
всеки ден е надежда и риск.

Светлината прозира през мрака
и във най-непроледната нощ,
всички хора Надеждата чакат
да прехвърли през времето мост.

МИСТИЧНА НОЩ, луната плува -
различен виждам този свят -
ела със мен да потъгуваш,
със тъжни мисли съм богат.

А всъщност аз за теб тъгувам,
прелива моята тъга,
заслушвам се и стъпки чувам,
не идваш ли при мен сега.

Среднощ е, уморен заспивам -
ти преминаваш в моя сън -
любовна нежност ме залива,
събужда ме денят отвън.

Аз питам се дали ме чуваш,
дали познаваш моя глас,
дали понякога сънуваши,
че любовта живее в нас...

Ивелина ЦВЕТКОВА

НАТАТЪК Е ЛЕСНО

На моя прозорец, в студените вечери,
се къпят под сенките гъльби бели.
Дали след сънтя ми за пролет далечна
или е от стихове толкова светло?

Звездите красиво бледнеят в небето,
но всичко изглежда ми някак старинно -
изтъркани улици и голи дървета,
колошар бавно крачи и топли се с вино...

В прогнозата, казват, че плюсове няма
за градуса, който ръцете ми реже.
Как искал да цъфнат кокичета само,
с рокли разтворени в двора ми снежен!

И искал на пролет така да ухае,
а в клоните цветни да писне там птиче!
Нататък е лесно! То всеки го знае -
ще дишам с мечти и с летеж на момиче.

В поле ще догоня цвета с пеперуда.
И ти ще усмихваши цветята за мене.
А в лятото се сенче ще идем за друго -
къпини в ръцете от стих да разлеем!

И пак ще сме влюбени в топлите вечери.
И пак ще се къпят под сенките гъльби...

БАЛАДА ЗА ЗИМНИЯ ДЕН

Аз знам, че ме сънуват ветровете,
след шепот на студената ми вечер.
Денят ми все разпъва часовете
на зимното, напомнящо за вечност.

Замръзнали, самотните дървета,
за птици там тъгуват непрестанно.
Стените потреперват с влага леко.
Не искал във кафеза да остана!

Не искал и ръцете ти студени!
Не искал и остатъка от тебе
в сърцето ми! Жivotът е времено,
събрало с дъх минутите. Не гледам.

Не мога да познавам всички хора,
но зная, че в прозорците е светло.
Огради на мълчание. И корени.
След зимата ще стане ли по-леко?

Стрелките в дъждовете сочат бавно
затвора на студения ни климат,
но днес ще вляза весела тук - в хладното -
преди да разтопиш сънтя. И зимата!

КОГАТО МЕ ИЗРИЧАШ ТИХО
В СТАЯТА

Най-тънката въздушка е в косите ми,
когато ме изричаши тихо в стаята
и две минути по гърба ми мислено
с небето се множат в звезди за рая ни.

Най-топло е, когато в изгрев, светещи
високите стени на тази къща
по точки на зениците ни блеснали
събуждат цял в окръжност. И прегръщат.

Най-дългото очакване в сърцето ми
било е за любов, след кратки среци.
Но ето, че ще цъфнат и полетата
на зимния пейзаж. Избрахме вечност!

Мариета МИНЧЕВА

* * *

Тихо, а близо е селото
със дуварите
в пресни загърнати
с мостът в ниското,
с черквата сънена,
белнали покриви
с къщи прегърнати -
скрити шушукат в снега...
Слях дъха си с дърветата,
с преспите белите
и завърнах се в теб тишина.
Аз при вас съм родената
малката, крехката
белоснежна и плаха сърна.
Пих от ручея леден
и с луните си, черните
се огледах в таз бърза вода
как така съм забравила,
че сега съм дошла у дома.

* * *

Като сън пак е тази гора,
бяла, тъй шеметно бяла
пригана по зимно заспала -
да пристъпя не смея, шептя.
И с дъх на прозрачни кълба
как снегът да не будя
с тези бели видения -
като дим се разтварят сега.
Тихо е, ехото глухо
стъпки далечни повтаря,
и скърца, и стени снега.
Котка сива безшумно минава
бавно прободе в пряспа следа.
Птичка скокна в студа, синьокрила,
и припърха, отлитна едва
и в гората заспала,
тъй внезапно събудена
тишината за миг затрептя.
Сънчев лъч се прокрадна
плахо, окъсан от клоните
хвърли шала лилав на снега
и свежливо издърпа си
с блясък замръзнали
мънички, мънички капки дъга.

* * *

Дори да отричаш,
че пътя към рая
осеян е с тъмни зари.
Дори да се вричаш,
че ти не обичаш
не можеш без нея, нали?
Заспиваш и помниш
във себе си криеш,
разпъваш се в блед хоризонт,
където се струпват
на ято се скучват
любови били и почти...

* * *

Извън храма телесен,
на вселената в края,
нейде там
без космически нощи и дни
душите безплатни,
свободни накрая
се срещат без повод, сами.
И нишките живи едва се открили
оплетени в цветния сън,
завъртат се диви
в спирала към рая,
превръщат се в звездни мъгли.

Пламен
АНАКИЕВ

НЕПОИСКАНО ПИСМО

Откакто не си с мен,
много дни свършиха
и продължават да
свършват,
без да започвам нищо,
без да завършвам нищо.
Изгубил те,
с всеки миг
губя
целия свят.

* * *
Вървим към болницата.
Нося чантата
с тоалетните ти принадлежности
и бутилка минерална вода.
Подкрепям те с думи,
моля се да излезеш здрава
след операцията.

Аз съм единственият ти близък
в този град.

В друг град,
както честно ми каза
преди няколко дни,
обичаш друг.
Оттогава не мога да сия.
Била си с него,
когато телефонът ти
беше изключен
в последната командировка.
Желаеш да бъдеш отново там,
да останеш завинаги...
Горчиво стискам зъби.
Не винаги каквото очакваме
е това, което ни чака.
Бих спал пред вратата ти.
По дяволите!
Заради опакия ми характер
ти вече живееш
с любов от сайт за запознанства,
с друга любов,
определила присъдата ми:
Излишен!
Излишен!
Излишен!...

В мига на падането
чезнешият въжделое
по-силно от всичко
да е тръгнал
с първата крачка
назад.

Вървим към болницата.
И не зная дали с нещо
те подкрепят.
Но усещам, че
присъствието ми до теб
все още ме крепи.

7.07.2016 г.

СВЕЧЕРЯВАНЕ

В очите ти
и навсякъде
съм излишен.

Дори и там,
където
ме няма.

АНТИИЛЮЗИЯ I

Продължава животът ми,
а не мога
да си го представя
без теб...

КАТО РИБА

Изгубих те.
Не съм на себе си.
Сега
принадлежа на
загубата.
А ти все си
птицата,
играеща със въздуха,
в който
се удявям
като
риба.

АНТИИЛЮЗИЯ II

Ти с толкова неща
остана в мен,
че и отминат,
бързам да те срещна.

СЛЕДА ОТ РАЗДЯЛАТА

Още едно стихотворение,
което не може
да не бъде написано.
Сигурно
ще звуци затрогващо.
Защото
думите в него са
истински
тъжни.
Но то е
създадено напразно,
като
красив мавзолей
на безсмислено убитата
общич,
от която
вече
няма и сянка.
А радост
никога не гръйва
в такива прибежища.
Там
и пламъкът на свещите
все плаче
за очите,
блестели никога
с истинско щастие.

16.01.2017 г.

ИЗХОД

Буда казва: „Следвай себе си,
не следвай друг човек.“
Правя го. И пак...

стигам до теб.

АНТИИЛЮЗИЯ III

Всеки ден бягам,
отдалечавам се
от теб
по оста на
оставането...

Анжела ДИМЧЕВА

ЛИРИЧНИ ФРАГМЕНТИ

•••

България е петно от пепел върху картата
на света.

•••

Християнската цивилизация се предава без
бой – това е кризата на религията, в която
след 2000 години вече няма истинна вяра,
а само глобални интереси – днес европей-
ските църковни институции са просто едини
финансови корпорации.

•••

Поезията е най-заразната болест, която се
лекува само с още повече поезия...

•••

Пътят между две творящи съзнания е неви-
дима любов. Антена в нищото. Черна дупка,
която ги съединява и разделя.

•••

Нищо не е толкова отровно, както опитът
да се гримира любовта.

•••

Толкова е изпълнен въздухът с аерозоли
лицемерие, че хората започват да мутират.
Плоскостта на видимото е всъщност ребус
от привидности.

•••

Нешастието да искаш все повече и повече е
уравнение с много неизвестни. Дори Господ
не знае отговора.

•••

Любовта е усещането за непостижимост,
вътреш – в магнита на антиразума.

•••

Лятото не е антипод на зимата, а нейното
чувствено отражение.

•••

Стъмването предизвиква еротичност дори
само с разсьблиchanето на звездите.

•••

Говоря си сама... Озвучаване на мислите е
поток от радиация, по-силна от вътъра на
отчуждението.

•••

Мъжът, обезоръжен от влюбване, е по-кра-
сив за жената от всеки холивудски кумир.

•••

Смъртта не ни вика, ние я ухажваме настой-
чиво, дори понякога и несъзнателно.

•••

На Изхода винаги блести Измама. Само
усетът на слепия би ни помогнал да не по-
паднем в капана.

•••

Ако душата не се измерваше в сълзи, а
духът – чрез стъпалата на въображението,
прачовеците все още щяха да обитават
пещерите.

•••

Най-страшното не е цунами в океана от хора,
а празната стая, в която сме се обичали.

•••

След хиляди придобивки и загуби по пътя
най-сетне разбираме, че никой не може да
ни отнеме само смъртта.

•••
Кражбата на идеи никой не я забелязва.
Нима антиматерията би могла да се измери
на кантар?

•••
Самообладанието тръгва от изгрева, мина-
ва презекса, разъфва в ореола на успеха и
завършва в зъвна на последната монета.

•••
Не съм разочарована – аз просто съм листо,
изгладено от ютия.

•••
Аз нищо не измислям, думите са самоза-
раждаща се плазма. Който може – я обла-
городява, който иска – я обсебва, който
страда – я дарява.

•••
Ръждивият плам на гората, с концертните
охрано-полутонове, ми напомня за песен, за-
седнала в гърлото – неизтрягаемо, сякаш
ябълката на раздвоените ти подсказва:
„Сам си, но дори смъртта може да означава
присъствие“.

•••
Сънят... Само в него никой не ни подслуша-
ва... Но успяваме ли да изкрешим най-ва-
жното?!

•••
Пречупването на илюзията е не по-малко
страшно от пречупния кръст. Всеки сим-
вол е следствие от изльгани очаквания, а
неговата сянка променя формата си, но не
и диханието си.

•••
Свободата е най-относителният фактор за
превръщането на любовта в омраза.

•••
Всички мостове между хората рано или къс-
но се срутват. Остават само въображаемите,
под дъгата на поезията...

•••
Лятото свърши. В разтопения сладолед на
безразличния ти поглед.

•••
Протестиращият човек е несъгласен преди
всичко със себе си – не харесва наложеното
за привилегия унижение, не харесва вкуса
на прегълнатото си его, не харесва собст-
вения си материален кич, не харесва дори
наградата, че съществува в тази страна. Е,
как тогава да хареса управляващите?

•••
Сълнчогледите – милиони пълнолуния,
накацали в зелената плът на България...
Да отворим очите им, докато още има деца
с нашата кръв.

*Игли в съня, билинга, Изд. "Тверденя",
гр. Луцк, Украина, 2017.*

ИЛЮЗИИТЕ, КОИТО СЕ РАЗТОПЯВАТ ПРЕД ОЧИТЕ НИ

Държите в ръцете си една необичайна книга – „Игли в съня“, сборник от философско-поетични фрагменти, които могат да бъдат причислени към жанра на кратката или афористична проза, бидейки разнообразни по съдържание, метафоричен изказ и морално-интимни послания. Тези кратки фрагменти са писани от Анжела Димчева в продължение на 4 години и отразяват нейното виждане за света и човека в началото на ХХI век. Акцент е сложен върху същността на изкуството, в частност – върху ролята, битието и сложната вътрешен мир на твореца в България днес; тя не налага категорично мнението си, а говори с кристално ясни метафори за вариативния характер на ред понятия и актуални дилеми на взаимоотношенията в съвременното общество: любовта, лицемерието, омразата, нещастието, религията, смъртта, измамата, парите, кражбата на идеи, думите, завършането, илюзията, зависиство, „безкрайния преход“, самовнушението, отмъщението, свободата, пресечната точка и т.н. Казвал съм и друг път: Не надеждата умира последна, уви! Последна умира омразата. Нека помислим за илюзията, които се разтопяват днес пред очите ни – това ни казва с тези фрагменти авторката.

„Игли в съня“ е своеобразен влог в критико-есеистичната мисъл на българската литература – написана от поет и литературен критик, познаващ добре проблемите на българските писатели.

Рядко на книжния пазар се появяват такива книги. Те не са чист жанров формат, а симбиоза, граничност между класическите жанрове. Стилът понякога е по-важен от сюжета, защото е рожба на по-сложното – отразените лъчи на времето, премълчаното като цивилизационен жест. Так ще видите всичко това.

6 април 2016, София

Любомир ЛЕВЧЕВ

Лили
ХРИСТОВА

Болката растешие, раздираше плътта ѝ, отнемаше дъха. Затвори очи. Обонянието ѝ се зарови в мирисите на спомените, търсеще аромата на майските треви край брега, морския дъх на сънливото море в чистия, хладен въздух на утрото. Мирисите водеха цветове, звуци и скоро под клепките ѝ се подреди търсената картина. Баба

й отваря капациите на прозорците, гълъбова светлина изпълва стаята, Нане усеща дълчения под под босите си крачета, приближава прозореца. Очите ѝ самалко над перваза, но между клоните на нара вижда камбанарията, разпиления пух на облачетата, крилатите силуести на гларусите. Облича се и слизи бързо по стълбите, водата от дворната чешма прогонва искрищите на съня от лицето ѝ. Ръката на дядо ѝ е като кора на дърво – топла и гръмава. Върви и поглежда пътя в очите му, сини са, ще я отведат до морето. Сърцето ѝ бие с ритъма на стъпките им по калдъръма, по меките треви, по черупките на мидите.

– Ананка, вържи очички за ръката ми.
– казва дядо ѝ.

Нане се ококорва, изтегля невидими

връзчици от погледа си и ги връзва за ръката му.

Лодката се пълзга по водата, смалява се. Спира, фигурата на дядо ѝ се навежда, изправя се, светлината става все по-силна. Нане знае, че след малко той ще разтвори мрежите, а слънцето ще се търкулне на дъното на лодката и ще заблести в люспите на рибите. Ето – дядо Анани го взема, то се отделя от дланиите му и расте в златото на хоризонта.

Плисък на вълни, викове на гларуси, мирис на водорасли и ласка на новородено сънце ... Ехото на спомена се борее с болката.

Нане усети как тялото ѝ олеква.
Отвори очи. Чу плача детето си.

– Честито, момче е ...

Емил Т. ПОПОВ

ЧАДЪРИ

Пред магазин голям чадъри два един до друг сами стояха и мъжкият, докосвайки едва, със дамския, безспир сълзяха.

По-скоро като нежен кавалер над дамата почти надвесен, поднасяше с изкуствен маниер позната от капчука песен.

Дали дъждът случайно ги събра или споделяха си нещо?
От гледящите никой не разбра любовната им първа среща.

Прегърнати седят си още там.
Отмина облакът дъждовен,
а те целуват се без срам
пред хората за весел спомен.

Видях ги девойка и младеж,
забързани пред тях се спряха,
ръце подадоха си – със копнеж
чадърите им ги събраха.

ДО НОВИ СРЕЩИ

При всяка наша нова среща
личи промяната във още нещо.
Дали е следващата бръчка само,
гарнирана със болка ставна в рамо
или и гъстата мъгла проклета
от очните нараснали пердета?!

И без да искаем си мислим нощем
какви ли болки ни очакват още...
Отминаха годините младежки.
Да спрем дотук със нашите болежки.
Нали сме всички помъдрели –

житетски пътища сме извървели,
но нека тихомълком си признаем,
от спомените също се нуждаем,
макар и съпроводени с въздишки...
Ще споделим неща като със близки
за ученическите си мерации,

когато мислеме че сме юнаци
и всяко море е до коляно.

ййице споменем за време пропиляно,

но до екстаз не бива да се стига,

че много радост също кръвно вдига.

Човек и колкото и да порасне,

то пламъкът в сърцето му не гасне

и спомените – въглени горещи –

зават ни винаги:

До нови срещи!

НАСАМЕ С БОГА

До теб допирате, когато сълзи леем
и ти си длъжен сякаш да ни чуеш,
Боже,

молбите още на Земята да живеем,

прибавяйки съвсем смилено,

ако може!

Над тебе няма някой да заповядва.

За тази свобода завиждаме негласно,

но знаем – чака ни за мъките награда.

От всички проповеди тук това е ясно.

Човек е трудно онъя свят

да си представи

без хляб, жени, ракия и мезета.

Не е ли по-добре за местенето

да забравим

и да останем тук, на нашата планета?

Прости ни смелостта,

на ум дори желана

макар и смъртни,

злото без успех се мъчи

да ни примами да влезем във капана –

от твоята любов да ни отльчи!

НАНЕ

и отваря капациите на прозорците, гълъбова светлина изпълва стаята, Нане усеща дълчения под под босите си крачета, приближава прозореца. Очите ѝ самалко над перваза, но между клоните на нара вижда камбанарията, разпиления пух на облачетата, крилатите силуести на гларусите. Облича се и слизи бързо по стълбите, водата от дворната чешма прогонва искрищите на съня от лицето ѝ. Ръката на дядо ѝ е като кора на дърво – топла и гръмава. Върви и поглежда пътя в очите му, сини са, ще я отведат до морето. Сърцето ѝ бие с ритъма на стъпките им по калдъръма, по меките треви, по черупките на мидите.

– Ананка, вържи очички за ръката ми.
– казва дядо ѝ.

Нане се ококорва, изтегля невидими

Худ. Иван БОЧЕВ, Рисунка

пророческа възприемам тази реплика на Камю, защото той тогава не е можел да знае за сегашните наши „гнили ябълки“ в правораздаването, забелязани от негов сънародник.

ЗА СВОЯТА И ЧУЖДАТА ПРАВДА

Всеки човек има право на своя правда, да се бори за нея, да я защитава или да изпитва носталгия по своята изгубена правда. В това няма нищо лошо, пощо е, когато някой или някои се опитват да натрапват своята правда на всички останали, оспорвайки правото им на тяхна правда.

XXX

За днешните български писатели се говори и пише като за мъртвци: или само хубаво, супер хубаво, или нищо.

XXX

Чувал съм много хора да казват „Злото не идва само“. Вярно е това, но като всяко правило и това, за „злото“, си има изключение: Най-голямата злина, смъртта, пристига сама.

И АБСУРДЪТ ИМА СТЕПЕНИ

Навярно сте чували за такива, които пълнят бъчви, без дъна. А има и такива, които отварят сухопътните си граници за всякакви нашественици, но пазят като зениците на очите си въздушните пространства на своите страни, нарушавани единствено от прелетните птици.

НЕФОРМАТНИ ТЕКСТОВЕ

Д-р Марко ИЛИЕВ

ДЪЛГОСРОЧНА ПРОГНОЗА

На сбогуване поетът Димитър Подвързачов, духовният баща на приятелския кръг Дебелянов, Йовков, Лилиев, Константинов, Райчев, оставил като завещание на сина си „една несъбудната мечта – България!“ („На моя син“), а на следващите поколения дългосрочната прогноза :

„А колко сили неиздирени
ти носиш, майко, във недрата си!
А колко синове натирени
проклинат теб и съдбата си!“

По „Цар Освободител“

Аз като читател винаги съм предпочитал мрачното далекогледство на пессимистите (символисти), пред сляпото блаженство на утопистите (експресионисти). Единствените изключения в моите предпочитания са слънчевият символист Христо Ясенов и експресионист-скептик Никола Фурнаджиев.

НАГРАДА ОТ ПЛЕНЕНИ

СЪЮЗНИЦИ

По време на Първата световна война, на Южния фронт в Македония, в късната есен на 1917 година, Осми приморски пехотен полк, в състава на който е и баща ми, води ожесточени боеве в района на Завоя на р. Черна. В един от дните на непрогледна мъгла, при стремително настъпление срещу противника, полкът обръква във мъглата посоката на огъня и атаката, и пленява една германска дивизия. „За наша изненада, казва баща ми, не бяхме нито наказани, нито съмрени дори, а от уважение и ресpekt, бяхме наградени от Главното командване на германската армия с три големи цистерни, пълни с вино; с нови ботуши и нови шинели за целия личен състав на полка. От виното изпихме, колкото можахме, ботушите обухме и ги носихме до скъсване, а шинелите останаха неизползвани, защото бяха много хубави на външен вид, с фина изработка и хубав цвят, но тънки и не топлят, а нашите шинели бяха от груб вълнен плат, бозов / не боядисан/ шаек, но бяха дебели и топли.“

ВЕТРОВЕТЕ. МОЯТ ВЯТЪР.

Още от детските си години и до сега, на почти преклонна възраст, съм обичал и обичам силните, но не буреносни, а поривисти, не студени, а хладни, ранноесенни ветрове, които пораждат у мен пориви на ведро, предлетежно настроение и чувство занесеноненазовимо

Новата книга на Божидар НИКОЛОВ носи интересното, кратко и многозначещо заглавие „Душата ми - антена“. Освен многозначещо, това заглавие е и многообещаващо - ще става въпрос за душа, за човешка душа, с цялата й важност и сложност и тя, според мен, основното в човека, ще присъства във всеки текст, ще облъхва атмосферата на книгата. Висока летва!

Но аз още в началото с чиста съвест ще кажа, за Божидар тази летва се оказва преодолима. Казано на спортен език, той я превзема, без много засилвания, от раз. Естествено. Интелигентно. Артистично. Лирично. С непринудено бликаещ хумор. Но аз неусетно почнах да изреждам основните достойнства на неговия авторски стил. Защото стил в писанията на Божидар (разкази, есета, импресии, миниатюри и откъси от пътеписи), събрани тук, определено има. А има ли стил в едно изкуство, значи има и талант. Остава да прибавя към писателските (а и журналистическите) качества на Божидар, че той по един само негов си начин съчетава лиричност и земност, благородство, мекота и доброта с остьр и безкомпромисен резец на ума, когато става дума за социални явления, недъзи, погазване на човечността. С казаното дотук вече се очертва и още едно достойнство на автора - той има изненадващо широк диапазон от сюжети, а това означава и познания, и наблюдения в различни сфери на живота.

Все пак кръвно близко и познато му е селото и душата на селския човек. С много обич, топлота и често с опрощаща ирония разгърща той разказите, описанията и лирико-философските си проникновения в душевността на селянин. А под „селянин“ в случая трябва

ТАЛАНТЬТ Е ВИСОКА НРАВСТВЕНОСТ

да разбираме хора с различен социален, образователен и възрастов статус, мъже и жени, съвременни и някогашни - от поколението на неговите родители и дори от още по-далечни времена, когато днешните жители на някои села в Търговищка област са дошли тук, бягайки от насилиствено обезбългаряваното Беломорие. Отношението на автора по тази тема е лаконично и фино маркирано с няколко точни и нелишени от емоция шриха. И това е достатъчно. Останалото като особености в манталитета, душевността и нравите на тези хора, самият Божидар носи в себе си и прекрасно ги изобразява в есетата си („Голямото хоро“, „Попрелката“, „Жуалечен въять“ и др.), в разказите си („Денино семе“, „Ама, че история“, „Тройно убийство“, „При завоя на реката“, „Жена през росата“). Тук задължително трябва да отделим внимание на темата „Жена“ в творчеството на Божидар, защото тя също е отчетливо обагрена с индивидуално авторско отношение, съдържащо уважение и дори преклонение към жената, благородство, разбиране, съчувствие, обич, готовност за закрила и пр.

С една дума отношение на истински мъж - интелигентен и добросърден. От неподражаемия колорит и тънка хумористична подплата на разказа „Денино семе“ до лиричните миниатюри с фин еротичен привкус и възхитителна откровеност на чист човек („Сърден ритъм“, „Съновидение“, „Събуди се“), темите за жената и за любовта като сърцевина на живота, органично

пасват на писателската му дарба. Вече бегло споменаха за естествено бликащото чувство за хумор, което, тъй както няма никакви претенции за специално търсено въздействие, те завладява неочаквано и спонтанно. Като редактор,

три пъти четох ръкописа и трите пъти се смях наново на ситуацията и действията в разказите „Пусия за мечка“, „Мъжкарски патила“, „Луда глава“, „Денино семе“. Не искам да пропусна и един разказ в книгата, който звуци самостоително, много различен от всички други тук - разказът „След обед...“. Изграден безсюжетно, само върху осъкден диалог, описание на основния герой и психологически ав-

торов анализ на ситуацията, разказът те кара да мислиш, да проникваш зад казаното, а там наистина има много. Този модерен, в най-добрия смисъл на думата, разказ красноречиво говори за големите възможности на автора си да изобразява и внушава с разнообразни изобразителни средства, които владее Божидар. Разказът говори и за впечатляващо чувство за мярка - знае къде да спре и да сложи финалната точка. В някои случаи я слага и неочаквано, оставяйки чувство за недоизказаност и давайки така простор на читателя за по-нататъшни размисли.

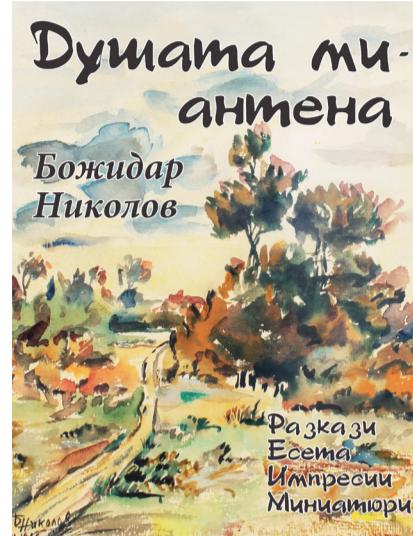
Божидар Николов има подчертан талант и за трудния жанр - есе, който се отдава само на обобщаващо мислещи и дълбоко и тънко чувствителни хора. „За празниците и душите ни“ и „Ръцете на баща ми“ биха правили чест на всеки

добър писател. Правят чест, разбира се, и на своя автор Божидар Николов. А финалната миниатюра, дала заглавие и на цялата книга - „Душата ми - антена...“, си е истинска поезия в проза, заредена със синтезирана и интензивна мисъл и също такива чувства, които вълнуват.

Не е без значение и фактът, че книгата се чете с лекота и увлечение, както заради темите и сюжетите, така и заради непретрупаната, естествена и точна авторова фраза. Божидар Николов ни изненадва и с още един свой талант - той рисува, сигурно толкова отдавна, колкото и пише. Сам е илюстрирал книгата си и направил оформлението на корицата. Както се твърди, когато един човек има един подчертан талант, търси в него и друг/и - често ще намериши. Нашият автор ни показва и втория си талант и с рисунки като „Циганка на пътя“, „Автопортрет“, „Воденичка край София“, „Пусия за мечка“, „Арнапулец“ и др. ни дава представа за едно свое развитие в областта на рисунката от буквалното към символното и модерното. Но моята преценка в тази област не е на професионалист, затова ще спра дотук,

В края сметка общото впечатление и общото внушение и настроение, което оставя книгата, след като човек затвори и последната й страница, е, че нейният автор умеет да воюва по един очовечен, умен и въздействащ начин на страната на доброто, на справедливото, на най-същественото за човека и неговото щастие. Топла душевна сила лъжа от тези литературни късове, защото авторът е изbral позиция в подкрепа на онези, които носят болка в себе си от несправедливостите на обществото, на времето, на живота или на съдбата. И защото е отворен за красивото и градивното, здравото и етичното. А това са белези на истинската литература. Неслучайно е казано, че талантът е висока нравственост.

Петя ЦОЛОВА

КНИГА ЗА ТАЙНСТВОТО НА ЖИВОТА И СМЪРТТА

Огнян СТАМБОЛИЕВ

Бих казал, че Александър ШУРБАНОВ принадлежи към онези, не твърде често срещани хора днес у нас, които, извършили едно или друго голямо културно дело, не смятат, че имат в това отношение никакви преимущества. Той е пределно скромен. Но с името на проф. Шурбанов са свързани до голяма степен: нашата английска, нашето шекспировидно (след смъртта на проф. Марко Минков той е всепризнатият български шекспировид номер едно), преводът на англоезичната поезия и проза. На него дължим най-новия и може би най-добър и верен превод на „Хамлет“, преводите на Джефри Чосър, Кристофор Марлоу и поетите от Елизабетинската епоха. В своята област той е учен от европейска величина (високо оценен и в англоезичния свят, почетен професор на Съри и Кент), ерудит от класа, но също така и талантлив поет, блестящ есенист и публицист. Новата книга на Александър Шурбанов, едно изискано издание на „Сиела“, озаглавена точно и кратко - „Опит“ е най-общо казано „книга за тайнството на живота и смъртта“. Автор на десет сборника с поезия и шест с есета, сега той за първи път среща в една книга тези два жанра. Шурбанов имаше наскоро юбилей (75) и този сборник може да се приеме като един опит за равносметка на преживяното от него. Той може да се определи и като своеобразен дневник, макар и нехронологично воден и особено построен. Мисля, че мотивите му за това не са били малко: да пише за неща, за които преди 1989 не би могъл да пише, да съхраня моменти и от своето житие – от детството и младостта, та до днес,

да потърси измеренията на Вечното и Непреходното. Да размишлява за културата, за духовността. Една, както би казал Станиславски, „свръхзадача“. И може да се каже, че тук тя е изпълнена. И както казва самият автор: „Опит“ се дели на четири преливащи един в друг тематични раздела. Първият оглежда проблемите на човека като зоон politikon и по-специално жизнения опит на човека от днешната епоха на икономико-политическа конвергенция на света в глобализиращо се постиндустриално общество. Вторият раздел се обръща към по-големия въпрос за мястото на човека в космоса и неговото самоопределяне в общия ред на битието. Третият се насочва към нуждата на човека от себеизразяване, към сферата на изкуството и езика. И четвъртият предлага като своеобразно заключение сбор от неразрешимите парадокси на ума и утехата на сетивата“. Склонността на Шурбанов към пределно краткия, точен, смислово насыщен изказ, който срещаме в поезията му (бих казал, че той е сред най-силните и истински наши съвременни поети, макар и непопулярен като такъв, но нали известността не винаги е признак на голям талант), откриваме и тук, в тези фрагменти, или „приписки“, изobilстващи от максими и афоризми. При това дълбоки, силни, оригинални. Това въщност са изстрадани

мисли, които авторът не е могъл да остави незаписани. Но основното внимание на Александър Шурбанов е насочено не към толкова към неговото лично битие на учен, писател, преводач (чудесни са и размислите му за изкуството на превода в края на книгата!), а и към неговото, тоест и към нашето време, към действителността в днешна България, в която той живее и твори. България, която обича силно и искрено, за която често мисли и страда, за която сега много го боли. В тази неочаквана за мен книга, Ал. Шурбанов се изявява като истински моралист, като следовник на една стара и дълга традиция в европейската литература - от Паскал, Ларошфуко, Монтен и Вовнарг до Андре Мороа, Ален, Борхес и Канети. А също и в българската, макар тя да е доста по-кратка (Атанас Далчев, Цветан Стоянов, Борис Делчев, Иван Динков, Светозар Игов). Като типичен мислител-моралист, той изучава, поведението, психологията на съвременния човек, неговите достойнства и недъзи, стимулите на ума, сърцето и духа му. И винаги стига до неочаквани наблюдения и истини. Отбелязва и редица черти от българския национален характер, сравнява го с характера на други народи от Европа и света, предлага интересни и убедителни заключения. Тук ще се изкуша да цитирам два откъса, които ми допаднаха много: „Познавам нации, които се движат през историята като

раби за далечно плаване. Те знаят курса си и го следват с удивително постоянство и с равномерна скорост. Излъзват сигурност. Нашата нация се движи през историята на скокове – като заек пред фарове на кола. Дали и това е возможен вариант на оцеляване, не знам, но пътуването и изтощително, мъчително и най-често безрезултатно. Особено ако скоковете са в различни посоки.“ „Уличното псе, което се присламча към теб по пътя ти – ту изостава на няколко крачки, за да провери някое дърво или стълб, ту те догонва и изпреварва, за да се изравни с теб, почти се отръква о крачола ти и те поглежда изтодолу с несигурния си кучешки поглед право в очите. Не го отпъждай! То е ропин – самурай, останал без господар и затова без посока, без предназначение и смисъл в живота. Тежка е тази съдба. Остава го да повърви с теб дотам, накъдето си тръгнал. Нека да си помисли за малко, че всичко е наред, че светът не го отхвърля занаваги. После можеш да го забравиш...“ Тези фрагменти или по-скоро афористични миниесета се редуват с негови стихове, решени не като отделни стихотворения, а като непрекъснат монолог. Това е „тиха“, при това определено философска, екзистенциална поезия, без ефектни образи и метафори. Чиста, малко меланхолична, пределно искрена, в традицията на Далчев, ако мога да се изразя така, и, разбира се, дълбоко оригинална. Зряла, мъдра поезия, както и фрагментите, изяснета, успокоена. Плод на светла личност. На вгълben, непрекъснато дирещ вътрешната хармония на света човек и творец.

Александър Шурбанов, „Опит“, есета и стихове, изд. „Сиела“.

КузманКРЪСТЕВ

КЪЩА С КРАКА

Истина е, че в Созопол стават чудеса! Беше късмет, че къщата на Миткови опираше точно до тротоара на улицата. Момчето обичаше да излиза на балкона от втория етаж и да наблюдава минувачите отгоре. Развеселяваше се, като гледаше ту плешиви темета, ту овехтели бомбета или пък чудновати дамски шапки.

Веднъж, както зяпаши надолу, му се прииска да пусне нещо върху някоя от тези глави - една от друга по-различни. Взе чаша вода и се надвеси от парапета. Тъкмо тогава минаваше един господин със зализан алаброс. Митко хвърли отгоре му част от водата и се отдръпна в стаята. Човекът помисли, че започва да вали, разтвори си чадъра и подмина. Момчето широко се усмихна.

На следващия ден пусна върху главата на едно момченце захарен бонбон-близалка. Момченцето потърси с очи кой е хвърлил бонбона, но нали Митко се криеше в стаята, то не можа да разбере откъде идва, каза "благодаря", отвъд близалката и започна да я ближе.

Къде ще му излезе краят, ако се захване да храни момченцата с близалки! Затова по-късно метна върху главата на една госпожица шена конфети. Госпожицата беше умислена, не усети падането им и продължи по улицата, накичена като за карнавал. Тогава къщата много се ядоса и съмъри Митко:

- Не е редно да унижаваш минаващите хора по такъв начин!

Но Митко беше толкова радостен от новата си игра, че дори не чу думите ѝ. Много засегнати и безкрайно нервирана, тя проплака:

- Ох, защо нямам крака, че да се премести навътре в двора!...

И не щеш ли, стана нещо невероятно! Изведнъж на къщата започнаха да ѝ растат крака. Полека-лека двуетажната сграда се надигаше и под нея се оформяха два големи пачи крака, грамадни колкото на слон. Заклатушка се разгневената дама и се премести в дълното на двора. Клекна като патица и тротоарът остана далеч от нея.

Митко здравата се изплаши. Баща му щеше да остане недоволен, като разбере, че къщата се е преместила заради неговите щуротии. И я помоли:

- Не се сърди! Ако обичаш, върни се пак на мястото си!

- А ще посипаш ли главите на хората?

- Няма.

Куцук, куцук - къщата пак се настани до тротоара. Но на Митко много му се понрави, дето можеше да върви, и предложи:

- Хайде да се поразходим малко из улиците, а?

- Добре - отвърна отзивчиво тя. - В коя посока да тръгна?

- Към хлебарницата, че да купя хляб, както ми заръча мама.

Закрачиха грамадните пачи крака и скоро спряха пред хлебарницата така, както спират леките коли пред магазините. Митко купи два хляба и се върна. Хубава работа, нали? Да си стоиш у дома и да си пазаруваш!

Митко се показва на балкона и разпореди:

- А сега да вървим до зеленчуковия магазин за домати!

Къщата с крака почти запушваше улицата и затрудняваше насрещното движение, та се налагаше да стъпва с едното си ходило на тротоара. Докато отидат до магазина, след нея се повлякоха много деца. Всички искаха да се качат в необикновеното превозно средство.

- Че това да не е автобус! – възразяваше Митко от балкона, но децата го умоляваша от сърце и той отключи входната врата.

Цялата сграда се огласи от детски гълчи. Купиха и домати, и чушки, и мармелад, и благополучно се върнаха на улицата, където си беше Митковият дом. Децата обаче пожелаха разходката да продължи и къщата сдвата крака се съгласи да направят

излет до брега на морето. На тръгване Митко си намаза филия с мармелад. Децата попита:

- Сега, като я няма майка ти и като си иззапаш устата с мармелад, кой ще я избърши?

- Аз винаги свършвам тази работа с езика си.

Надйдоха и нови деца. Всички стани се напълниха: един насядаха по столовете, други лежаха в леглата, а повечето зяпаха през прозорците и викаха на хората от улицата: "Варда-а-а-а!".

Стигнаха до морето. Малките веднага изхвърчаха навън: един отдоха да се къпят, други играеха футбол, а момиченцата – на "прескочи въженце". Рано следобед се прибраха, за да не се чудят родителите им защо се бавят.

- Къде продават къщи, които могат да вървят? – питаха децата на раздяла.

А Митко отговори:

- Никъде. Ако искате и вашите домове да проходят, трябва по-често да измисляте завеяни неща. Така те ще се ядосат и ще им поникнат крака!

На другия ден малките с усърдие започнаха да правят въртоглави работи. Но кой знае защо, къщите им не се ядосваха и все още на нито една от тях не са поникнали крака. Само дето родителите всеки ден гълчаха децата за техните пакости.

Казах ви, че в Созопол стават чудеса!

РОЖДЕНИЯТ ДЕН НА МАМА

Гъсочето Симо се движеше край селското поточе замислено и тъжно. Срещна го гъската госпожа Полина, първа приятелка на майка му и го попита:

- Какво ти е, Симо? Май нямаш настроение?

- Разтръвжен съм, лельо. След някое време ще дойде рожденият ден на мама и се страхувам да не го пропусна, защото много забравям.

- Да, никак не е приятно да подминеш този важен ден – съгласи се добродушната патица.

- Кажи ми какво да направя, че да се сетя навреме? Все не успявам да ѝ поднеса букет цветя

- Ще ти помогна. Попитай майка си колко дни остават още до нейния празник и пак ела при мен.

След малко Симо се върна запъхтан и каза:

- Като не броим днес, има още петдесет и пет дни.

- Значи рожденият ден на майка ти ще бъде някъде в средата на лятото.

- Да, така излиза.

- Ето какво, момчето ми. Отброй си петдесет и пет царевични зърница и от утре всеки ден си лапвай по едно.

- Разбрах! – подскокна радостно Симо. – Значи, когато клъвна и последното, ще бъде пранникът на мама.

- Точно така. Хайде, върви си със здраве и бъди спокоен.

Симо послуша съвета на леля Полина, отдели нужните зърница и всяка заran усърдно си вземаше по едно. Но мина време и един ден добрата гъска пак срещна Симо на скърбен.

- Сега пък какво е станало? – попита неспокойна госпожа Полина.

- Като гледам колко много зърна са останали още – заговори бързо, бързо Симо – рожденият ден на мама не през лятото, а през есента трябва да го очаквам.

- Когато първия път ги отделяше, преброи ли ги точно?

- Три пъти ги прехвърлих.

- Вземаш ли всеки ден по едно зърнце?

- Най-старателно!

- Нищо страшно няма тогава! Всичко ще бъде наред!

Поупокой се малко Симо и си тръгна. Мина време и Симо дойде при леля Полина:

- Мама те моли да дойдеш у дома – рече неспокойен.

- Добре, тръгваме.

По пътя госпожата не забрави да попита:

- А, какво става с царевичните зърница?

- Ох, беспокоя се! – смущи се Симо. – Все още са много. Не през есента, ами и през зимата няма да дойде рожденият ден на мама.

Този път и леля Полина се разтревожи. Реши като отидат у тях лично да провери зърницата. Но не стана нужда. Още щом пристигнаха, и Симовата майка радостно обявя:

- Днес е моят рождения ден! Заповядайте на трапеза!

Симо съмърдо погледна майка си и очите му се напълниха със сълзи. Гостенката поздрави от сърце своята приятелка и седне се обърна към Симо недоволна:

- Ти май не преброи зърницата както трябва!

- За какви зърница става дума? – заинтересува се веднага Симовата майка.

И леля Полина подробно ѝ предаде какво си бяха научили.

- Милото ми дете! – възклика майката и нежно погали сина си. – Аз съм виновна, че обърка дните до моя рождения ден.

Погледнаха я учудено и тя поясни:

- Като виждах как всеки път сладко си кълве по едно зърнце, скришом добавях ново, че да си хапва дълго време!

Леля Полина се разсмя от сърце. Извини се, че не носи пидарък, защото не е очаквала рождения ден, а Симо, като разбра, че не е виновен за зърницата, щастливо се усмихна.

И тази усмивка на любимото гъсочче бе най-добра подарък за мама.

ВСЯКО ЗЛО ЗА ДОБРО

Възрастен човек замъркна в гората. Предстоеше му да измине още много път до дома, но кончето, което теглеше колата му, се умори и той спря на първата полянка да пренощуват. Разпрегна и се зае да накладе огън...

Но през деня беше валял дъжд, та дървичата, които събра, бяха мокри и огънят не искаше да се разгори. Духаше с всичка сила старецът, духаше, но от огнището се виеше само дим. Залютя на очите и той оставил дървичата да пушат. Запали фенера. "Като се навечерям, ще се свия до този дънер да поспя – каза си той. – Ще ми бъде студено без огън, но нищо..."

В близкия дол спеше Злия вятър. През деня той не беше успял да направи нито една лошотия и затова си легна сърдит. Когато фенерът светна, вятърът се събуди и си каза: "А-а, ето на кого ще сторя зло!"

И си научи да загаси фенера на стария човек. Наду бузи, напъна се: "Фю-ю-ю-ю!" – зафуча пакостникът. И още от първите струи на вятъра фенерът угасна.

"Проклет да е този вятър!" – измърмори добрият човек. И отново запали фитила. Но оня, от доля, никак не се интересуваше от тревогите на коларя: не преставаше да духа и светлината пак угасна. "Кис, кис, кис!" – кикотеше се Злия вятър.

Старецът палеше фитила, а вятърът го гасеше; палеше фитила, а вятърът го гасеше... И внезапно огнището, което дотогава димеше, се разгоря. Извиха се буйни пламъци и всичко наоколо просветля.

Злия вятър побесня. Искаше да загаси фенера, а без да разбере – разпали огъния!

Вдигна се от доля още по-ядосан и се запиля в тъмната гора.

"Всяко зло – за добро!" – си рече старецът. Остави фенера угасен и се зарадва на огъния.

Стана му топличко и се накани да спи. Тогава на рамото му кацна светулка и тихо му проповедна:

- Лека нощ. Аз ще ти светя със своята лампичка, за да виждаш по-ясно какво сънуваш.

Стоян СТОЯНОВ

ПРОЛЕТТА

Пролетта

Тя идва по никое време

дрипава с и изгладняла

с драскотина на бузата

и с ръце изранени от сняг

от борба и от скитане

сиви глутници вият под

На СЕДЕМДЕСЕТ вече отива на човек да седне и да пише мемоари. Само че работата във вестника не ни оставя толкова време. Затова пишем кратички спомени за колеги, приятели, гости в редакцията, весели приключения и изключителни неприятности.

КОТКАТА НА РАЗУЗНАВАЧА

Предколедна суматоха в София. Влизам в Централния дом на армията на „Руски“ и виждам, че във всяка зала има празненство и коктейл. Запътил съм се да участвам във връчването на наградите на конкурса за толерантност журналистика „Димитър Пешев“. Телевизионни екипи по стълбите, огледалата блестят, на първия етаж минавам покрай зала, препълнена с беловласи мъже. Един от тях се е изправил и държи пламенна реч с изкривен на въпросителна показалец.

През цялото време, докато трае награждаването, от недрата на Централния дом долита музика и гълъч. Празник иде. Лауреатите си тръгват щастливи, слизам надолу и аз.

Малко преди изхода гледам - беловласите също се разотиват. Неочаквано един от тях се лепва за мен, хваща ме под ръка и казва тихо:

- Това не може да продължава повече така! Не разбирам нищо, но нали съм възпитан човек, гледам да го утеша:

- Не си го слагайте на сърцето!

Човекът подскуча и повиши глас:

- Как да не си го слагам на сърцето?! Така ще издадем всичките си тайни на НАТО! Трима докладчици изслушахме, никой не ти казва нищо! Генерал Семерджиев и той - изказва се като на офесъбрание!

Попаднал съм на сбирка на пенсионирани разузнавачи, които обсъждат новата агенция, наречана „българското ФБР“!

- Всичко ще се оправи! - казвам утешително.

Събеседникът ме дърпа за ръкава:

- Няма да се оправи, няма-а-а! Ще издадем и последната си тайна на НАТО!... Впрочем, вие от кои бяхте?!

Ха сега де! Решавам да си кажа истината:

- От стършелите съм аз!

Онзи маха с ръка:

- А-а, тя вашата беше лесна!

Оставя ме крайно объркан и се скрива в тъмнината. Може и да е паднал в някоя дупка на тротоара. Чак след минута се досещам, че в началото на 90-те из вестниците прогърмяня каква афера „Стършел“ с остроумно устройство, което пречело на вражите радиостанции при военен конфликт.

Тръгвам си, изпълнен с гордост, че са ме помислили за колега на Авакум Захов. Когато се прибирам външи, издигам котарака си Мишо в чин „Котката на разузнавача“, а дъщеря си Калина наричам „Дъщерята на полка“. Не бяха впечатлени особено.

Кръстьо КРЪСТЕВ

70 ГОДИНИ ВЕСТНИК „СТЪРШЕЛ“

ПРОСТО ДЖЕК

Йордан се разхожда по пристанището в Созопол. На главата си е сложил шапка с надпис „Лондон“. Един лодкар го вижда и се провиква:

- Ей, Лондон, ела да те повозя!

- Наричай ме просто Джек! - отвръща Йордан.

Всички наоколо се засмиват, но не и лодкарят. Той не може да направи връзката между Лондон и Джек...

ПРОДАВАЧ НА БАНАНИ

Йордан чака Кръстьо Кръстев срещу галерията на ул. „Шипка“ до сергия с плодове и зеленчуци. Кръстьо закъснява, но Йордан не нервничи. Продавачът от сергията го моли:

- Извинете, господине, виждам, че не

бързате, бихте ли застанали малко на моето място, а аз да отида до тоалетната...

Йордан се съгласява и заема мястото зад кантера при бананите, портокалите и грейпфрутите. Даже почва да се чуди ако се появи клиент, как да му премери от стоката.

В този момент минава един поет, горд член на кационния СБП. Поетът вижда Йордан зад сергията, но отминава безмълвно няколко метра. Изведиаж се обръща и изстреля:

- Ето докъде ви докара демокрацията!

ДОНЬОВО ВЪЗКРЕСЕНИЕ

Отидох в редакция „Хумор, сатира и забава“ в Националното радио. На бюрото на колегата Димитър Бежански видях книгата „Ум патки пасе“. Автори на книгата са Донъо Донев, Виктор Самуилов и Димитър Бежански. Различих я, видя ми се оригинална.

- Как мога да се сдобия с един екземпляр?

- Нямаш проблем - отговори Бежански, един от авторите. - Подарявам ти я!

Взе книгата и написа автограф. След него се подписа и вторият автор, Виктор Самуилов. Благодарих им и казах:

- Жалко, че Донъо, Бог да го прости, няма как да ми се разпише.

Дочу ме влезлият в стаята Васил Сотиров и рече:

- Тоше, аз ще се подпиша вместо Донъо, със запетайка...

Така нашите приятели възкръсват чрез спомените за тях.

Тодор КЛИМЕНТОВ

B. R. С този спомен почитаме и светлата памет на нашия дългогодишен сътрудник, поета сатирик Тодор Климентов.

КОГАТО СМЕ НАЙ-ЗЛЕ

Генчо Симеонов попада в травматологията. Той е най-лекият случай в стаята - може да се придвижа с патерица. А до прозореца лежи един с навирен гипсиран крак, под телевизора - друг пациент с гипсирана ръка, а до вратата - най-закъсалият - с две гипсирана ръце, така че санитарите го хранят с лъжишка.

За беля злополучка съвпада с рождения ден на карикатуриста. Жена му решава все пак да направи малък празник на благоверния и тайнничко внася по време на свидждането бурканче с турция и шише ракия.

Когато вечерта всичко в отделението се умирява, Генчо отваря буркана и шишето и пириществото започва. Кукука с патеричката от легло на легло, сипва ракия в пластмасовите чашки, подава морковчета от буркана. Болните се поживяват, приказката тръгва, един даже тихично подпива.

Очевидно не е било тихично, защото по някое време дежурният лекар идва да провери какво точно става в дъното на коридора. Отваря вратата и смаян вижда как подпринятия на патерица пациент Симеонов внимателно сипва ракия в гърлото на нещастника с потрошени две ръце.

- Какво става тук! - ревва докторът.

Всички се сконфузват, само тоя, на когото и двете ръце са гипсирана така, че не може даже да се почеше, се ухилва насреща му щастливо:

- Докторе, кога сме най-зле - така да сме!

ОМАЯ-КИН ЕООД - гр. Стара Загора, ул. „Цар Иван Асен II“ № 166
Желаете ли да сте здрави дълголетници!

Заповядайте в моето магазинче
на ул. „Цар Иван Асен II“ № 166 – партър

Предлагам от сърце натурални храни, произведени в България!
Всичко с плодова захар: кексчета, бисквити, вафли с тахан,

шоколад, халва с фруктоза,

плодово мюсли, ечемичени и овесени ядки, локум и други деликатеси.

Работя за вас на дребно и едро – Колева, мобилен тел. 0888827144

Работно време: всеки делничен ден от 13.30 до 18.00 часа.

Благодаря Ви!

Адрес: 6003 Ст.Загора, ул.Хр. Ботев 4

Главен редактор: Йордан АТАНАСОВ
тел: 042/649-110 , 042/980-088, GSM 0888790135

Зам.главен редактор: Красимира БОЖАНОВА

Редактори: Румен СТОЯНОВ, Иван БОЧЕВ

Издател: НЧ „Даскал Петър Иванов“

e-mail: lit_glas@abv.bg

Интернет страница: literaturenglas.com

IBAN: BG14 UNCR 7630 1074 8633 90 BIC: UNCRBGSF

УниКредит Булбанк Стара Загора

Печат: „ЛИТЕРА ПРИНТ“ АД - Стара Загора

Не се връщат и не се редактират материали!

Аbonament - само в редакцията

Цветко ДЕЧЕВ

ОГЛЕДАЛО

Аз съм безпристрастно огледало.
И на черното не казвам бяло.
Но огледат ли си в мен суратя,
щом не се харесат, аз си патя.

ГОЛАТА ИСТИНА

Голата истина само обичай -
голата истина смело изричай!
Но от нездрави съблазни и страсти
я закривай по срамните части.

БЕЗИМЕННИЯТ ГЕРОЙ

Човек непрактичен в живота е той.
И пръв между всички
се втурва на бой.
А щом след Победата тръгнат в парад,
ако оцелее - накуца отзад.

РЕКВИЕМ ЗА АЛЕКО

Алеко Константинов е убит!
Щастливеца лежи в пръстта зарит...
Бай Ганьо скрито под мустак се смее;
бай Гньо продължава да живее.

ЕКСПЕДИТИВНОСТ

Докато правдата
им окаже подкрепа
неправдата
ги изтрепа.

ДУМА ДУПКА НЕ ПРАВИ

“Дума дупка не прави” -
тия думи не са прави:
Не си възձържах устата
и... ми пукнаха главата!

МРЪСНИКЪТ

Кирливите му ризи да разкрия
направих опит, но ме сепна с вик,
че щом се ровя в смрад и мръсотия,
ще се окажа по-голям мръсник.

Снежана
ПАНОСКА

(Прилеп,
Македония)

КЪДЕТО ТИ Е ДОБРЕ

Там, където искаш да се събуждаш,
в топла прегръдка засмяна,
прегърната и с любов стоплена,
със сутрешно кафе помолена,
там е твоето: - Добро утро!
Там където искаш да седнеш
на домашната софра, с топъл обяд
и лицата усмихнати със своя говор те прегръщат,
доволни и благодарни за всеки хубав въпрос,
а ти си изпълнен с хармония и щастие-
това е твойят добър ден.
Там, където искаш в спокойния сън,
да прегърнеш и стоплена, прегърната с любов,
доволна че даваш и взимаш
утеха след тежкия ден,
до сърцето на обичащия те,
покрай трепета негов - това е твоята добра нош!

СРЕЩА

Когато имаш някой,
който за ръката те държи
и в своят дом те отведе,
и с любов те прегърне,
с усмивка да те приспива
и сънят ти да го чува,
на първа рожба да се радвате
и другар да ти бъде-
то знай, че си благословен от Бога.

Когато имаш някой,
сълзите да ти бърше
и утеша да ти подари,
подкрепа да ти бъде
и когато ти е най-тежко,
до теб да застане-
то знай, че си благословен от Бога.

Когато имаш някой,
който те прегръща с две ръце
и детски две ръце,
като слънце огрели,
с мили очи те целунат,
с приспивна песен да заспиваш
и с пълно сърце да им се радваш,
защото продължава родът ти
и очите ти са с радост пълни,
усещаш, че сърцето от гърдите ще изскочи
слънцето да хване,
то знай, че си благословен от Бога.

НЕ СЪДИ ЗА МЕН

Не съди за мен по дрехите, които имам,
нито според обувките, които нося
и по усмивката, която краси лицето ми,
нито пък по сълзите, които крият очите ми,
нито по тъгите мои, за които не знаеш,
нито по моите радости, които нямаши-
не си, нито съдия, нито пък палач,
защото не си в душата ми,
нито спътник можеш да ми бъдеш,
та кой си ти да ме съдиши
и без вина да ме осъждаш?
Само празни приказки говориш,
а истината я не знаеш.
Не ме съди по стиховете-
писани и ненаписани,
по бръчките на моето лице,
по белезите на сърцето ми,
та ти не си минал по пътя,
който аз вече изминах,
не ги знаеш пътеките,
нито тръните които ме раниха,
нито камъните, които ме спъваха,
не заслужаваш и една моя сълза,
нито една моя малка усмивка,
како ли пък нещо по-голямо,
та кой си ти да ме съдиши
и без вина да ме осъждаш?
Само празни приказки говориш,
без да знаеш Истината...

Превод: Миглена ЯНЕВА

ПЪТЕШЕСТВИЕТО Е УМАЛЕН МОДЕЛ НА САМИЯ ЖИВОТ

Владимир ШУМЕЛОВ

Запознанството ми с Петър БАКЪРДЖИЕВ датира от октомври 2011 г., когато заедно с Marin Georgiev четохме доклади за литературната продукция в Стара Загора – той за поезията, аз за прозата. В раздела нехудожествена литература (нонфикшън) „забелязах“ с много добри думи пътеписната му книга „Д-р Ливингстън, предполагам“ и несъмнено изданието можеше да получи награда, но прегледът нямаше конкурсен характер. Това беше петият и, както твърди авторът, последен пътепис за неговите трансконтинентални пътешествия. Той излиза през 2008 г. след публикуваните вече „Двайсет хиляди левги без вода“ (2003), „Рикша под дъжда“ (2004), „Върху змийската кожа на пътя лежа“ (2005) и „Хуракан“ (2007). В него Бакърджиев описва Африка. Тръгвайки от Истанбул, авторът и компания от шест души, основно българи, преминава през онези територии от Източна Африка, познати ни толкова добре от „Зелените хълмове...“ и останалите „африкански“ произведения на Хемингуей. В тази книга забелязах това, което присъства и в останалите му пътеписни (но не само) книги: романтика, неподражаем хумор и ирония (самоирония) и, на първо място, умение да води разказ, изпълнен с емпатия. Българинът не е „самодоволният“ егоист Хемингуей, който прави единомерен автопортрет в „Зелените хълмове на Африка“. Освен сладкодумието, може би една от ценностите на неговите пътеписи е езикът – някаква смесица от външно неглизиран диалог, изпълнен с разговорни елементи, жаргон, чуждици и пр., и прекрасни зарисовки на природни картини, географски обекти и хора. Интересно тогава ми се видя, че Бакърджиев развива прозаичната форма пътепис в роман (да го наречем пътеписно-документален, тип сървайвър, или някък вид travelogia, но текстът се чете на един дъх, като наистина една добра белетристика).

Петър БАКЪРДЖИЕВ

„На края на света, в края на времето“ е пътепис за второто пътуване на Петър Бакърджиев по дестинацията България – Южна Америка, където не е ходил от десет години (първият му пътепис „Двайсет хиляди левги без вода“ от 2003 г. разказва за това пътешествие). Второ, крастата наречена скитане/пътуване в непознатото, както и писането (в случая на пътеписи), е нелечима, та затова и авторът нарушава обещанието си, че „африканското“ му пътуване и книга ще бъдат последни. Трето – мотивите: писателят-пътешественик се завръща в България и в Епилог-а си размишлява как трудно е да обхванеш в главата си два месеца и половина из чуждите екзотични земи (срещу далеч по-скромното пътуване в Южна Америка първия път); струва ли си да скиташи и да прахосваш пари и време?; ражда ли се пътешественикът, или се отглежда като такъв? (по-скоро второто, и четенето на книги е в основата, пък знаеш ли?); и просветлението: „Пътешествието – не екскурзията, не командировката, не летуването на Малдивите, а Пътешест-ви-е-то е въщност умален модел на самия Живот! На това вълнуващо пътешествие-приключение между раждането и смъртта, за което сме изтеглили някъде печеливш билет... [...]“

Пътешествието си е отделен Живот в Живота.“

За пътеписната книга. Тя е в стария, нестандартен формат 70X100/2 от предишните му travelогии и други книги, визуализирана не със снимки, а с авторски рисунки, които издават и несъмнен художнически талант. Структурата ѝ включва Пролог „И собственият ти дъх“, Част първа „На края на света“, Част Втора „На края на времето“ и Епилог, от който разбираме, че книгата е писана в периода октомври – декември 2012 г. и включва маршрута: Буенос Айрес – Ушуайа – Сантяго – Ла Пас – Арекипа – Кито – Богота – Картахена – Панама – Летисия – Манаос – Каракас (т.е. от юг на север към екватора и отвъд него). Естествено и завръщането в родината през Рим (в Епилог-а).

За да пътешестваш, преди всичко друго трябва да си романтик, и точно това намираме като основание за тази и други подобни книги на Бакърджиев. В случая авторът ни въвежда в книгата с думите за „сапунените балончета“, подир които бягат децата. Сполучливо намерена метафора (троп, който Исаак Паси определяше като „средство за опознаване на непознатото“), която изразително ни внушава красотата на мимолетното, отразения в него свят, разочарованието, но и романтичното упорство на непрактичните, вътърничави и неприспособими хора, дистанцията между детския свят и света на възрастните, но и вярата, че този „въздух под налягане“ е все пак изпълнен с нашия дъх и благодарение на него „сапунените балончета“ летят нагоре, летят до края на света, до края на времето.

Първата част („На края на света“) е съставена от дванадесет глави, в които „великолепната седморка“ българи странстват от Буенос Айрес и Монтевидео (Аржентина) до Патагония (аржентинска и чилийска) на юг, на север до Боливия (La Paz, Тиахуанако); тук са вулканът Ликанкабур, солената пустиня Салар де Уюни, глетчера Перито

Морено и куп още чудесни. Втората („В края на времето“) започва от езерото Титикака и Перу (тук са инките и предниките – всичко от южната до северната част на Перу, а там определено има изумителни неща за гледане); следва Еквадор (Кито), Колумбия (Богота – с удържение на А, където е музеят на златото и галериите на Ф. Ботero, пристанищният град Картахена; Карибско море (и посещението на островче, естествено), Панама (естествено с Канала), Бразилска Амазония (с корабче, разбира се), та до Венецуела (пропуск сам водопада Санто Анхел, както и много други изненади на Южна Америка, които втрещяват цивилизования европеец). Финалът е на летището в Каракас, откъдето, както споменахме, българите излитат за България през Рим.

Какво още. Трябва да се прочете тази книга. Разбира се, не е зле и да се види Южна Америка на място, но има толкова сайтове за пътешествия и пътеписи, визуализирани великолепно. Пък и ще спестим пари. А, както споменава авторът, за да стъпиши на „края на света“ (така пише на табелата край Ушуайа в Огнена земя) и да посрещнеш „края на времето“ (който според ацтекския календар трябва да настъпи на 21 декември 2012 г., но сега със сигурност знаем, че той се отложи) е достатъчно да бъдеш романтик (каквото и да значи това), който „се е изхитрил да удължи живота си десет пъти“; да съхраниш не само детското си любопитство към живота и хората, към непознатото и пътешествието, но и да съумееш „да запазиш паметта си за него“.

Като писател Петър Бакърджиев се е справил с тази задача. Той пише умно, непретенциозно, с ирония и самоирония, и главното – с хумор и мисъл умеет да те въвлече в неговия свят, който ти идентифицираш като свой.

Петър Бакърджиев. *На края на света, в края на времето.* Изд. „2M“, Стара Загора, 2016.